

Romanos

**Pablo Romoca ošbuáchiyënga
jacheuayama**

1 ¹ Atše Pablo, Jesucristbe oservená, quem tsbuanácha sentsabiamná. Bëngbe Bëtsá šonjanchembo Jesucristbe ichmoná jtsemnama, y šonjanbocacá chabe tšabe noticiëngama entšanga chayábuayenama.

² Ya bayté entsemna, Bëngbe Bëtsá chabe juabna oyebuambnayëngaftaca chë tšabe noticiënga entšanga tojanašebuachená, y chënga chca tmojëftsaná bema Bëngbe Bëtsabe uabemana palabrënguiñe. ³⁻⁴ Chë tšabe noticiëngna, chabe Uaquiñá Bëngbe Utabná Jesucristbiana jtsóyeuambnayana. Entšá quetsomñecana, tojanonýná canye rey Davídbentša entšábentšana; pero chabe espíritu sempre uamanáyecna, Bëngbe Bëtsá chabe obenánaca entšanga tojaninýanýé Jesucristo chabe Uaquiñá bétsemnama. Cha chca tojaninýanýé chë Uaquiñá cháuatayenama cha tojanma ora.

⁵ Chábeyeca, Bëngbe Bëtsá atše canye bëts soyama šojanábuayana, Jesucristbe ichmoná jtsemnama, chabe soyëngama entšanga jábuayenama, y nyëts luarënguenache Jesucristbeñe ošbuáchiyënga chamotsemnama, y chca, ntšamo cha yomandacá chënga chamotseyeunanama.

⁶⁻⁷ Tšëngaftángnaca chëngbeñe šmontsemna, tšëngaftanga chë Romoca šmoyenënga, ndëmuanýënga Bëngbe Bëtsá tcmojáchembo Jesucristbenga chašmotsemnama. Atše tšëngaftangbiana sentsabiamná, tšëngaftanga Bëngbe Bëtsabe bonshánënga y chabe entšanga chašmotsemnama chëmbonënga. Atše sentsaimpadana Bëngbe Bëtsá Bëngbe Taitá y Bëngbe Utabná Jesucristo, chaboma tšëngaftangbeñe tšabe bendicionënga chaotsemnama, y chaboma tšëngaftanga ainaniñe tšabe ebionana chašmotsebomnama.

**Pablo tša inaboše Roma
bëts puebloye jama**

⁸ Jabojátšamna, Bëngbe Bëtsá, Jesucristbijana šcuatschuá, cada ona tšëngaftanguentšabiana, er nyëts quem luariñe entšanga tša monjesoyebuambná tšëngaftanga Jesucristbeñe bëtscá šmojtsošbuáchema. ⁹ Bëngbe Bëtsá, nda nyëts ainánaca sëndëservena, tšabe noticiënga chabe Uaquiñabiana abuyiynayiñe, endétatšëmbo atše nyëts tempo Bëngbe Bëtsáftaca stsencuénta ora, tšëngaftangbiana sëndétseimpadanama; ¹⁰ y mora Bëngbe Bëtsá sëntseimpadana, nya mora y cha tojtsebošëse, chašolesencia jama tšëngaftanga jautsëtsayama. ¹¹ Er atše tša sënjëseboše tšëngaftanga

jányama, chca, atše chayobená jamama chë Uámana Espíritbentsana yóbocana tšabe soyënga tšëngaftanga chašmotsebomnama; y chca, tšëngaftanga ainaniñe bëts añemo chašmotsebomnama, y Jesucristbeñe corente chašmotsošbuáchema; ¹² o más tšabá jayanamna, tšëngaftanga y átšeftaca mochjenájabuache ainaniñe bëts añemo jtsebomnama, tšëngaftanga y átšnaca Jesucristbeñe tša imošbuachéyeca.

¹³ Y morna, Jesucristbeyeca catšátanga, séntseboše tšëngaftanga chašmotsetátšëmbo atše ba soye jama tijájuboma, tšëngaftanga jautsëtsayama, pero méntsoñama ndoñe tsjobenaye. Atše séntseboše ndayá chayobená jamana ínÿenga tšëngaftangbioca Jesucristbeñe chamotsošbuáchema, ntšamo ínÿengbeñe ndoñe judiëngbeñe tonjopasacá. ¹⁴ Atše Jesucristbiama canÿe oservená sëndmëna, y chíyeca nyetscángaftaca obligacónaca séntsemna, chë pueblënguiñe oyenëngaftaca y bën tjoye oyenëngaftaca, chë uatsjinÿenëngaftaca y ndoñe chcangaftácnaca. ¹⁵ Chíyeca atše tša séntseboše tšëngaftanga chë Romoca šmoyenëngnaca chë tšabe noticiënga jábuayenama.

Chë tšabe noticiënga Bëngbe Bëtsabe obenana jtsinÿanÿnayana

¹⁶ Atše ndoñe quetsátëuatja chë tšabe noticiënga jtsabuayinayama, er chë noticiënga jtsinÿanÿnayana Bëngbe Bëtsabe obenana; y chë obenánaca, nyetscanga Jesucristbeñe ošbuáchiyënga jtseobenana atsebácanënga jtsemnana, natsana chë judiënga chca ošbuáchiyënga, pero chë ndoñe judiëngnaca. ¹⁷ Er chë tšabe

noticiënga jtsinÿanÿnayana ntšamo Bëngbe Bëtsá inétsama entšanga chabe bominiñe tšábenga chamotsemnana. Y entšanga chabe bominiñe tšábenga jábiamana, chënga Jesucristbeñe tmojtsošbuáchema. Ntšamo Bëngbe Bëtsabe uabemana palabrenguiñe endayanca: “Nÿe ndabiama Bëngbe Bëtsá tojama chabe bominiñe tšabia chaotsemnana, cha Bëngbe Bëtsabeñe betsošbuáchema, cha ndegombre chë nyetsca tescama yomna tšabe vida echántsebomna ca.”

Bëngbe Bëtsabe delante nyetscanga culpa bomnënga mondmëna

¹⁸ Bëngbe Bëtsá celocana tojinÿanÿé, chë uabouana castigo, tša tbojetnama entšangbiama chaotsemnana, ainaniñe bacna juabnënga bomnëngbiama y chë bacna soyënga amëngbiama y ndëmuanyëngbiama, masque Bëngbe Bëtsabe ndegombre soyënga jtsoatšëmbñana, tša bacna soyënga tmojtsama causa, ndoñe ntjaleséciana cachënga jtsiyenama ntšamo ndegombre yomncá.

¹⁹ Bëngbe Bëtsá echanjócastigaye, er ntšamo entšanga imobencá Bëngbe Bëtsabiama jtsetatšëmbuama soye, chëngaftaca sempre endëtsemna. Y chca endmëna, Bëngbe Bëtsá chë soye tojinÿanÿéyeca. ²⁰ Bëngbe Bëtsá quem luare tojanma orscana, entšanga mondetobena botamana josértana, Bëngbe Bëtsabe obenana ndocna te yochjëftsoPOCHÓCAMA y cha ndegombre Bëngbe Bëtsá yomnama. Chë soyënga Bëngbe Bëtsabiama entšanga quemúatobena jinÿana; nÿe jtsetatšëmbuamna añe. Entšanga mondobena chë soyënga Bëngbe Bëtsabiama jtsetatšëmbuana, cachá tojanma soyëngaca. Chcasna, chënga ndoñe quemátobena

jayanana bacna soye tmojama, cha nduabuatma causa ca. ²¹ Chënga Bëngbe Bëtsabiama mondétatšëmbo, pero ndoñe ntsebošana chábioye jadórana, “aca ndegombre Bëngbe Bëtsá condmëna ca” jtsichámëse, ni cha ntsatschuanayana. Pero, ntšamo chënga tmojtsejuabnacá tondaye ntsámanana; ndoservena juabnéngaca y bacna juabnéngaca montsiyena, y chca, chënga montsiyena, jtsamëse ntšamo cachëngbe juabnénga yomncá, mo ibetiñe cuafstajncá. ²² Chënga jtsichámuana corente osertánënga imomna ca, pero ndegombrna juabna ndbomnénga mondmëna. ²³ Chënga ndoñe ntsadoránana Bëngbe Bëtsá, chë ndocna te yochjëftsobaná; chë cuenta, soyënga tmojobopormá mo entsangcá, y chëngna aíñe jóbanana; o soyënga shloftšëngcá o bayëngcá, o osjojnayëngcá, y chënga díosënga imomna ca jtsejuabnayëse jtsadoránana.

²⁴ Chíyeca, Bëngbe Bëtsá cachcá tojónya, cachëngbe ainaniñe puerte bacna juabnéngaca mandánënga chamotsiyenama, y chca, bacna soyëngnaca ínÿengaftaca imojtsama; chë soyëngamna jtsëuatjana chënga entsamna. ²⁵ Chënga chca jtsemnana, er ndoñe tmonjábošena Bëngbe Bëtsabe ndegombre soyënguiñe jtsošbuáchiyana, pero chë ndoñe ndegombre soyënguiñe cocayé jtsošbuáchiyana; chënga jtsadoránana y jtseservénana, Bëngbe Bëtsá quem luarentše tojama soyënga; pero ndoñe ntsadoránana, ni ntseservénana cach Bëngbe Bëtsá, chë nÿetsca chë soyënga tojanmá. Entšanga nÿets tempo cha chamotsatschuaná. Chca chaotsemna.

²⁶ Entšanga chca ndoñe tšabá tmonjámayeca, Bëngbe Bëtsá cachcá tojónya, chënga ínÿengaftaca bacna

soyënga jtsamama chamotsebošama; chë soyëngamna jtsëuatjana chënga entsamna. Y chca, chë shembásëngnaca tmojtsajbaná boyabásëngaftaca jtsamana ntšamo tšabá yomncá, inÿe shembásëngaftaca bacna soyënga jtsamama. ²⁷ Cachcá, boyabásënga tmojtsajbaná shembásëngaftaca jtsamana ntšamo tšabá yomncá; y tša imojtseboše inÿe boyabásëngaftaca bacna soyënga jtsamama. Chënga chë inÿe boyabásëngaftaca bacna soyënga imojtsama causa, entsamna jtsëuatjana, y chë soyëngama castigánënga mochántsemna, cachëngbe cuerpënguiñe jasúfriase, ntšamo chëngbe bacna soyëngama vojtsëmerencá.

²⁸ Chënga ndoñe tmonjábošena jtsiyenana jtsejuabnayëse, ntšamo entsanga Bëngbe Bëtsabiama imotatsšëmbcá ndegombre bëtsemnama. Chíyeca Bëngbe Bëtsá cachcá tojónya, cachëngbe ndbémama juábna chamotsiyenama; y chca, chënga ba soyënga jtsamana, jamama ndoñe yontsamncá. ²⁹ Chënga nÿetscna bacna soye jtsamana: ainaniñe nÿetscna bacna juabna jtsebomnana, nÿe cachëngbiama bëtscá soyënga jtsebomnama tša jésebošana, y ínÿengbioye ntšámnaca jáborlama jtsebošana; chënga nÿe játsbošana inÿa tojtsebomna soyënga jtsebomnama, ínÿenga jtsëbánayana. Mondmëna penzentserënga, ínÿenga áingñayënga, puerte bacna soyënga ínÿengbiama bošënga, y uayátsenayënga.

³⁰ Chënga ínÿengbiama podësca jtsóyebuambnayana, Bëngbe Bëtsá jtsáyayana, ínÿenga jtsóyanguayana, nÿe cachëngbe soyënga más iuámana ca jésejuabnayana, tša jtsenábotamnayana, jésejuabnayana

ntšamo muanjobenaye más
 bacna soyënga jamana; chëngbe
 bëtsëtsangbioye ndoñe ntsayaunanana.
³¹ Chënga ndoñe ntsebošana chë
 tšabe soyëngama chaósertama,
 tondayama palabra ndbomnënga,
 ndocnábioye ntsebobonshánana
 y ndocnabiama ntjóngmiana. ³² Y
 chënga corente mondétatšëmbo chca
 soyënga amëngbiama, Bëngbe Bëtsá
 chabe leyinë tojayana jóbanama
 yojtsëmerecena ca; pero masque chca,
 chënga nyets tempo chca jtsamana,
 y oyejuayënga jtsënyayana ínÿenga
 cachcá tmojtsama ora.

**Bëngbe Bëtsá echanjama chë
 ndoñe tšabe soye amënga bëts
 castigo chamotsebomnama**

2 ¹ Chcasna tšëngaftanga, chë
 ínÿenga ndoñe tšabá montsama
 ca šmojtsichámënga, ndoñe
 quešmátobena jayanana ndáyeca
 chca cach tšëngaftanga šmojama
 soyëngama. Tšëngaftanga chca
 ínÿengbiama šmojtsichamo ora,
 jtsinÿanÿayana cach tšëngaftángnaca
 ndoñe tšabá šmonjamama, y
 castigánënga jtsemnama cmontsamna,
 er tšëngaftanga cachëngcá šmojtsiyena.
² Bënga mondétatšëmbo, Bëngbe
 Bëtsá ntšamo ndegombre yomncá
 inétsamama, chë chca amëngbiama
 ndoñe tšabá tmonjama ca y
 castigánënga jtsemnama yojtsamna
 ca cha tojayana ora. ³ Y tšëngaftanga,
 chë ínÿenga ndoñe tšabá montsama ca
 šmojtsichámënga, y cachca soyënga
 šmojtsama, ¿šmojtsjuabná Bëngbe
 Bëtsabe castigüentsana šmochjotsbocá
 ca? ⁴ Bëngbe Bëtsá tšëngaftangbiama
 corente tšabe juabna endbomna;
 mora ndoñe quecmátacastigaye, y
 tšëngaftangaftacna puerte uantado
 nyë chca endétsemna. ¿Chama

tšëngaftanga cha šmojtsábotena?
 ¿Ndoñe šmondétatšëmbo Bëngbe Bëtsá
 chca corente jtsababuánÿeshanëse
 cmojtsénÿa, tšëngaftanga juabna
 chašmotrocama y chabe benache
 chašmuishachama cha yobóseyeca?
⁵ Er tšëngaftanga ndoñe quešmátsboše
 chacmotsësertánama, y bacna
 soyënga amama jtsajbanama ndoñe
 quešmátsboše causa, šmontsama más
 bëts castigo chašmotsebomnama,
 chë ndayté Bëngbe Bëtsá ntšamo
 entšanga tmojamcá tšabá o ndoñe
 tšabá bëtsemnama yochjayana ora;
 chë te, Bëngbe Bëtsá echanjamánda
 chë ndoñe tšabe soye amënga bëts
 castigo chamotsebomnama, y chë
 tšabe soye amëngna, uacanana soye;
 y chca echanjama ntšamo ndegombre
 yomncá, y echanjínÿanÿiye cha
 tša tbojetna, entšanga ndoñe tšabá
 tmonjamama. ⁶ Chca, chë te, ntšamo
 cada ona tojéftsemama, Bëngbe
 Bëtsábentšana echanjóyëngacñe.
⁷ Ndëmuanyënga nyets tempo tšabá
 jtsamëse imoyena, y chca imonguá
 Bëngbe Bëtsá más uámanënga
 chauabiama, cha chëngbiama
 tšabá chaotsoyebuambná y tšabe
 vida jtsebomnama chaoma; chë te
 chëngbiama Bëngbe Bëtsá echanjama,
 chë nyetsca tescama yomna tšabe
 vida chamotsebomnama. ⁸ Inÿenga
 imoyena, nyë cachëngbe juabnéngaca
 cachënga tšabá jtsomñama; y ntšamo
 ndegombre tšabá yomncá tmojtsaboté,
 ntšamo ndoñe tšabá yomncá jtsamama.
 Y Bëngbe Bëtsá chë te, ndoñe tšabá
 tmonjéftsobuachjanguamna puerte
 etonaná echanjayana nyetsca
 tescama castigánënga jtsemnana
 chënga yojtsamna ca. ⁹ Bëngbe Bëtsá
 echanjama, chca amëngna puerte
 chamosufrima y lastemcá chëngbiama
 chaotsemnana, er yapa tsetšénana

chëngbiamá echanjéftsemna; chca echántsemna chë chcángbeñe judiënga imomnëngbiamá natsana, y ndoñe judiëngbiámna. ¹⁰ Pero chë te, Bëngbe Bëtsá echanjama, ntšamo tšabá yomncá amëngna puerte uámanënga chamotsemnama, chëngbiamá corente tšabá echanjóyebuambaye, y echanjama chënga cháftaca tšabá tempcá chamotsatmënama; y chca echántsemna chë chcángbeñe judiënga imomnëngbiamá natsana, pero ndoñe judiëngbiámna.

¹¹ Er Bëngbe Bëtsabiamá nyetscanga cachcá monduámna. ¹² Chë Moisesbe ley ndoñe monduábomnënga, bacna soye tmojamamna castigo mochántsebmna, masque leyënga ndoñe tmonduábomnëse, ndayá yojtsamna jamama chaúyanama; y chë Moisesbe leyënga imuabomnëngbiamna, bacna soye tmojamama, Bëngbe Bëtsá echanjayana chënga ndoñe tšabá tmonjama ca y castigo chamotsebmna ca, chë leyënguiñe iuayana soyëngaca. ¹³ Chca endmëna, er Bëngbe Bëtsá ndoñe queonýbatsma entšanga chabe bominiñe tšábenga chamotsemnama, nye ntšamo chë leyiñe iuayancá tmojtsuenanama, sinó ntšamo leyënguiñe iuayancá, ndayá jamama yojtsamncá tmojtsamëse. ¹⁴ Chë ndoñe judiënga chca leyënga ndoñe quematábomna, pero chëngbe ainanentša juabnënga tojtsëtsësná ndayánaca jamana, y ndayá chamotsamama ntšamo chë leyënguiñe tomandancá chënga tmojamëse, chënga jtsinýanýnaya tšabá imotátšëmbo ndayá aíñe o ndoñe inétsamna jamama, masque leyënga ndoñe tmonduábomnëse, ndayá yojtsamna jamama chaúyanama. ¹⁵ Ntšamo tmojtsiyencá chënga

jtsinýanýnaya, ndayá leyiñe yomandánama chënga ainaniñe cachcá imojuabnama. Ntšamo chënga ainaniñe imotátšëmbo y imojuabnacá ndayá cachënga tmojamama, jtsinýanýnaya chënga ntšamo chë leyiñe yomandánama cachcá imojuabnama. Inye ora, chëngbe juabnënga echantsëtsësnaye aíñe o ndoñe tšabá tmonjama ca; y ndayté, Bëngbe Bëtsá nyetscangbiamá ntšamo tmojamama yochjayana ora, cachëngbe ainaniñe tmojajuabó soyëngaca, cha echanjínýanýye ndayá tšabá o ndoñe tšabá tmonjamama. ¹⁶ Chë te, Bëngbe Bëtsá nyetscangbiamá echanjayana chëngbe juabnëngama y ntšamo tmojamama, ndayá entšanga tempo ndoñe tmonjáninýama; cha chca echanjama Jesucrístoftaca; y chë atše sëndabuayinýa tšabe noticiënga entsichamo ndegombre chca yochtsemnama.

Judiënga y Moisesbe ley

¹⁷ Y mora tšëngaftangbiamá, chë judiënga šmomna ca ichámënga, y tša šmojtsejuabná Moisesbe léyeca tšëngaftanga tšabe vida jtsebmnama, y jtsenábotamnayana Bëngbe Bëtsabe ubuáyana entšanga šmomna ca; ¹⁸ tšëngaftanga chë ntšamo Bëngbe Bëtsá yobošcá tšëngaftanga chašmotsamama tatšëmbënga, y chë leyentšana šmojuatsjinýe jobocacayana ndayá más tšabá jamama tojtsemncá. ¹⁹ Tšëngaftanga tša jésejuabnaya, šmobena ínýenga chë ntšamo tšëngaftanga cmësertancá ndosertánënga jujabuáchama ca, mo jtanënga unachayënga cuaftsemnëngcá, o mo chë ndoñe binýniñcá oyenëngbe juabnënga binýnayangcá; ²⁰ tšëngaftanga jtsejuabnaya chë ntšamo tšabá yomncá

ndosertánëngbiana abuayiyayënga
 šmorna ca, y mo chë basengcá
 tondaye nduatsjínëngbiana
 abuátambayënga ca. Tšëngaftanga tša
 jésejuabnyana chë ley šmorbomna,
 lempe šmotátšëmbo ca y ntšamo
 šmojtsichamcá ndegombre yojtsemna
 ca. ²¹ Y chcasna, tšëngaftanga
 chë ínÿënga abuátambayënga,
 ñndáyëca ndoñe cach tšëngaftanga
 šmondëtsánatsana? Tšëngaftanga
 ínÿëngbioye jtsabuayiyayana ndoñe
 chamondëtsatbëbanama; as, ñndáyëca
 cach tšëngaftanga šmnëtsatbëbana?
²² Tšëngaftanga jtsichámuana, acbe
 shema o boyábioye ndoñe ínÿaftaca
 cattseíngñaye ca; as, ñndáyëca
 tšëngaftanga cachcá šmnëtsama?
 Tšëngaftanga jtsáboyënjana soyënga
 chë ndayama ínÿënga tmojtsichamo
 diosënga yomna ca y jtsadórayana;
 as, ñndáyëca chë soyënga chënga
 jadórana yebnënguentšana
 uámana soyënga šmnëtsatbëbana?
²³ Tšëngaftanga tša jtsenábotamnyana
 chë ley šmorbomna; as,
 ñndáyëca šmonÿbëtsama ínÿënga
 Bëngbe Bëtsabiana podësca
 chamotsóyebuambnana, tšëngaftanga
 chë leyentša mandënga jobedësama
 ndocna te ntsebošana causa?
²⁴ Chama, Bëngbe Bëtsabe uabemana
 palabrenguiñe mëntšá endayana:
 “Tšëngaftanga judiëngbe causa, ndoñe
 judiëngbeñe Bëngbe Bëtsabiana ndoñe
 tšabá quematoyebuambná ca.”
²⁵ Tšëngaftanga ntšamo leyíñe
 yomandancá šmojtsamëse, Bëngbe
 Bëtsábënga šmornama jinÿanÿiyama,
 chë más delicadentše base
 bobachtema tëtšëñënga jtsemnana
 tšabá nántsemna; pero ntšamo chiñe
 tomandancá ndoñe šmontsamëse, chca
 tëtšëñënga jtsemnana, tondayama
 ntososervënana, y chca, tšëngaftanga

jtsemnana mo chë más delicadentše
 base bobachtema ndëtëtšëñëngcá.
²⁶ Y chë ndoñe judiënga chë más
 delicadentše base bobachtema
 tëtšëñënga, judiëngcá ndoñe
 quemátsmëna; pero chënga ntšamo
 leyíñe yomandancá tmojtsamëse,
 ndegombre Bëngbe Bëtsá chënga
 echanjúbuaja mo cachabe entsangcá.
²⁷ Y chca, tšëngaftanga judiëngbiana
 Bëngbe Bëtsá echanjayana ndoñe
 tšabá šmonjama ca, ntšamo leyíñe
 yomandancá ndoñe šmontsama causa.
 Cha chca echanjama, er bëtscá ndoñe
 judiënga mondmëna y chënga ntšamo
 leyíñe yomandancá mondocumplina,
 pero chënga ndoñe quemátsmëna
 tšëngaftangcá tëtšëñënga, jtsinÿama
 Bëngbe Bëtsábënga šmornama.
 Tšëngaftanga, masque Bëngbe Bëtsabe
 uabemana ley šmonduábomna y chë
 más delicadentše base bobachtema
 tëtšëñënga šmondmëna, cabá ndoñe
 šmontsama ntšamo leyíñe iuayancá,
 ndayá jamama cmojtsamnama.
²⁸ Chcasna, nda chë más delicadentše
 base bobachtema tmojatëtše ora,
 chábioye chë soye ndoñe ntjábemana
 canÿe ndegombre judío. Y canÿe entšá
 ndoñe Bëngbe Bëtsábia ntsemnana nÿe
 ínÿënga chë más delicadentše base
 bobachtema tmojatëtšama. ²⁹ Y canÿe
 entšá ndegombre judío jtsemnana,
 ntšamo chabe ainaniñe tomncá, cha
 Bëngbe Bëtsabe entšá yomnama
 tojtsinÿanÿnase. Y chca, canÿe
 ndegombre judío, Bëngbe Bëtsabe entšá
 yomnama chaotsinÿnamna ndoñe
 quenátsmëna chë más delicadentše
 base bobachtema jtsetëtšëñëna, sinó
 ntšamo Bëngbe Bëtsá tojamcá chabe
 ainaniñe chaotsebinÿnama. Bëngbe
 Bëtsabe Espíritu jamana entšá chca
 ainana chaotsebobomna, ndayá
 inétsinÿanÿnaye cha canÿe ndegombre

judío yomnama; y chë uabemana ley ndoñe quenátobena chca jamana. Bëngbe Bëtsá endmëna chë tšabe soye entšabiana ichamuá; entšanga ndoñe.

3 ¹ Chcase, ndánaca šuatjatjaye, as ¿Bëngbe Bëtsabe entšá jtsemnama jëftsashjáchama, más tšabá yojtsemna canÿe judío jtsemnana ca? ¿Base bobachtema chë más delicadentše tëtšená jtsemnana becá yojsámama ca? ² Aíñe, chca jtsemnana corente enduámama y nÿetsca soyënguine; natsana chjayana, Bëngbe Bëtsá, judiënga chabe palabra tojanabanÿé, nÿetscangbiana chamotsinÿemama. ³ Y morna, ¿ndayá yochjopása nderado judiënguentše báseftanga ya ndoñe chca tmontsentšénese? Y chë causa, ¿Bëngbe Bëtsánaca yochtsajbaná ntšamo tojašebuachenacá amana? ⁴ ¡Ndoñe, ndegombre ndoñe! Chca ndoñe cha queochatsma; tšëngaftanga šmondétatšëmbo Bëngbe Bëtsá sempre endbëtsama ndayá jamama tojašebuachenacá, masque nÿetsca entšanga bosterënga chamotsomñe. Er Bëngbe Bëtsabe uabemana palabrënguine Bëngbe Bëtsabiana mëntšá endayana:

Aca ntšamo chacojayana ora, nÿetscanga mochanjinÿe aca ntšamo ndegombre yomncá cnétsamama; y chacojtsenëuyaná ora, sempre cochanjínÿanÿiye acbe contra tmojtsoyebuambnángbioye, chënga ndoñe tšabá montsamama ca.

⁵ Pero bënga ndoñe tšabe soye montsama ca báseftanga tmojayana ora, Bëngbe Bëtsá sempre tšabá inétsamama entšanga más tšabá jinÿama tmojtsobenëse, ¿ntšamo bënga mochjayana? ¿Bënga imojtsobena jayanana Bëngbe Bëtsá

ndoñe tšabá tonjama ca, bëngbiana castigo chaotsemna ca cha tojayana ora? (Morna atše sëntsoyebuambná ntšamo entšanga jóyebuambayama monduamancá.) ⁶ ¡Ndoñe, ndegombre ndoñe! Ndoñe quemuátobena chca jayanama. Bëngbe Bëtsá nÿets tempo ntšamo ndegombre yomncá ndoñe tontsamëse, ndegombre cha ndoñe nanjobenaye jayanama nÿetsca quem luarentša entšangbiana, ntšamo tmojamcá tšabá o ndoñe tšabá bëtsemnama.

⁷ Nderado nda tojayana: “Atše ndaye bacna soye stjama y ndoñe ntšamo ndegombre yomncá tojtsemna, y chë soye tojoservé Bëngbe Bëtsá puerte uamaná y bëtsá yomnama jinÿanÿiyama, y Bëngbe Bëtsá sempre ntšamo ndegombre yomncá tojtsamama jinÿama entšanga tmojtsobenëse, ¿ndáyeca Bëngbe Bëtsá cabá iuichamo ntšamo atše tijamcá ndoñe tšabá yontsemna ca y atše canÿe bacna soye amá stsemna ca?” ⁸ Y chcase, ndánaca mëntšá nanjátayana: “Ntšamo ndoñe tšabá yondmëncá mochjama, chca, entšanga chámuinÿe Bëngbe Bëtsá puerte tšabia yomnama ca.” Ndegombre, atše mal jaquédama báseftanga tmojayana atše chca stsabuatambá ca; Bëngbe Bëtsá chca abuátambayënga echanjácastigaye, ntšamo castigánënga jtsemnama imomerecencá.

**Ntšamo entšá tojtsamama,
Bëngbe Bëtsabe bominÿiñe
ndocná tšabia ntsemnana**

⁹ Y asna, ¿Bëngbe Bëtsá bënga judiënga inÿengbiana más tšabá šonÿa? ¡Ndoñe, ndegombre ndoñe! Atše ya sënjinÿinÿé judiënga y ndoñe judiëngnaca, chë bacna soyënga jamama juabnéngaca mandánënga imomnama.

¹⁰ Er Bëngbe Bëtsabe uabemana palabrënguïñe mëntšá endayana:
 Ntšamo entšá tojtsamama, ndocná Bëngbe Bëtsabe bominÿiñe tšabia quenátsmëna.
 iNdoñe, ndegombre ndoñe, ni mo canÿa chca quenátsmëna!
¹¹ Ndocná quenátsmëna ntšamo ndegombre yomncá chabotsosertánama;
 iNdocná quenátsmëna nda chaotseboše Bëngbe Bëtsáftaca jtsemnama!
¹² Nÿetscanga ndoñe tšabe benache tmojshache y chiñe montsajna.
 Chënga nÿetscanga Bëngbe Bëtsabe bominÿiñe tondayama quemátoserverna.
 Ndocná quenátsmëna ntšamo tšabá yomncá chaotsamama, ini canÿa ndoñe!
¹³ Ntšamo tmojtsichamcá puerte bëts bacna soye jtsemnana, mo canÿe obanabe cuevëshe atëfjnëshe puerte bacá tojtsonguëtšecá.
 Chënga tmojtsoyebuambná soyéngaca ínÿengbioye jtšaiñgñayana.
 Chë tmojtsichamo soyéngaca puerte bacna soye ínÿengbiama jtsamana, mo canÿe mëtšcuaye tbojtseftëtëshe orcá, chë veneno canÿe entšábioye jóbana.
¹⁴ Chënga, nÿets tempo ínÿengbiama podësca jtsichámuana, y sempre jtsóyebuambnayana chë ínÿenga ntšámnaca jáborlama.
¹⁵ Sempre jtseprontánana ínÿengbioye ntšámnaca jáborlama y jobáyama.
¹⁶ Chënga sempre jtsiyenana ínÿenga chamotsesufrínama jtsamëse, y nÿe ntšámnaca jtsaborlánana.
¹⁷ Chënga ndocna te tondaye ntjamana nÿetscanga natjémbana chamotsiyenama;

¹⁸ Chënga ndoñe ntsiyenana Bëngbe Bëtsabiama jtsejuabnayëse, cha chë más bëtsá nÿetscangbiama yomnama ca —chiñe endayana.

¹⁹ Er bënga mondétatšëmbo, lempe ntšamo leyiñe iuabemancá, chë leyéngaca mandánënga imoyenëngbiama yomnama. Chcasna, chë ley endmëna, Bëngbe Bëtsabe delante ndocná chaondobená jayanama, cha ndoñe tšabá tonjama, chama ndoñe yonjátatšëmbo causa ca; y endmëna jinÿanÿiyama, ntšamo tmojamcá tšabá o ndoñe tšabá bëtsemnama Bëngbe Bëtsá nÿetscangbiama yochjayana ora, nÿetscanga yojtsamna chabe delante jayanama, ndáyeca ntšamo tšabá yomncá ndoñe tmonjama ca. ²⁰ Er, Bëngbe Bëtsá ndoñe queochatsma ndocná chabe bominÿiñe tšabia chaotsemna, ntšamo leyiñe yomandancá cha tojamama; chë ley bëngbiama jamana, nÿe bënga bacna soye tmojamama chamotsetatšëmbuama.

Ntšamo Bëngbe Bëtsá inama entšanga chabe bominÿiñe tšábënga chamotsemnama

²¹ Pero mora, Bëngbe Bëtsá tonjinÿanÿé ntšamo cha inama entšanga tšábënga chabe bominÿiñe chamotsemnama; y Bëngbe Bëtsá ndoñe ntjamana canÿa chabe bominÿiñe tšabia chaotsemnama, ntšamo ibomncá cha tojtsamama, ntšamo chë leyënguïñe y mandënguïñe yomncá. Pero masque mora chca, Bëngbe Bëtsá tonjinÿanÿé, Moisesbe leyiñe y Bëngbe Bëtsabe juabna oyebuambnayëngbe librëšangañe yopodena jinÿenana chca yochtsemnama. ²² Bëngbe Bëtsá jamana entšanga chabe bominÿiñe tšábënga chamotsemnama, chënga

Jesucristbeñe tmojtsošbuáchema. Bëngbe Bëtsá nyetscanga Crístbeñe ošbuáchiyëngbiama chca jamana, y chabiana nyetscanga cachcá monduámana; ²³er nyetscanga bacna soye tmojama, y chë causa, ndocna entsá tonjobená jashjáchana ndocna bacna soye ndbomná jtsemnama y puerte bëtsá jtsemnama, ntšamo Bëngbe Bëtsá tojanjuabocá entsánga chamotsemnama. ²⁴Pero Bëngbe Bëtsá chëngbiama corente tšabe juabna bómnyeca, mo ndayá cuafjatsatacá, cha jamana chënga chabe bominyiñe tšábenga chamotsemnama. Bëngbe Bëtsá chca tojanma, Cristo Jesúsbeyeca, entsánga atsebácanënga chamotsemnama y ya ndoñe más bacna soyënga jamama juabnéngaca mandánënga chamondétsemnama cha tojanma ora. ²⁵Bëngbe Bëtsá cha tbojanábuayana, chabe buiñe juabuáshanëse y jóbanëse, cha chaotsemna ndábeyeca Bëngbe Bëtsá entsánga bacna soyëngama jáperdonama; Jesucristbeñe jtsóšbuáchiyëse entsánga jobenayana perdonánënga jtsemnama. Bëngbe Bëtsá chca tojanma, jinýanýiyama cha inétsama entsánga tšábenga chabe bominyiñe chamotsemnama, chë entsánga bacna soyënga tmojanmama chë tempo ntjatonýaycá, er cha chë tempo corente uantado chëngaftaca yojtsemna y chëngbe bacna soyëngama ndoñe yonjánacastigaye. ²⁶Cha lempe chca tojanma, jinýanýiyama cha sempre ntšamo ndegombre yomncá inétsamama, y nyetscanga Jesucristbeñe ošbuáchiyënga chabe bominyiñe tšábenga chamotsemnama inétsamama.

²⁷Chcáyeca, entsá ndoñe ntsobenana tondayama ntsenábotamnayana. Chca endmëna, er Bëngbe Bëtsá tšabia

chabe bominyiñe jabemana, ndoñe ntšamo leyiñe tomandancá cha tojtsamama, sinó nyë Jesucristbeñe tojtsošbuáchema. ²⁸Y chca jayanëse, mora bënga tšabá montsetátšëmbo, Bëngbe Bëtsá inétsama canyë entsá tšabia chabe bominyiñe chaotsemnama, nyë Jesucristbeñe tojtsošbuáchema, y ndoñe ntšamo leyiñe yomandancá cha tojtsamama.

²⁹¿O Bëngbe Bëtsá nyë judiëngbe Bëtsá yomna? ¿Ndoñe judiëngbe Bëtsánaca cha ndoñe yondmëna? Aíñe, chëngbe Bëtsánaca cha endmëna; ³⁰er nyë canyë Bëtsá nyetscangbiama endmëna, y cha echanjama chë más delicadentse base bobachtema tétšenënga imomnëngbiama y ndoñe chcangbiámnaca, chabe bominyiñe tšábenga chamotsemnama, Jesucristbeñe tmojtsošbuáchema. ³¹Chcasna, Bëngbe Bëtsá jamana entsánga chabe bominyiñe tšábenga chamotsemnama, Jesucristbeñe tmojtsošbuáchema; ¿chca yojtsayana chë ley nyë tondayama yondoservena ca? ¡Ndoñe, ndegombre ndoñe! Inyëtsá, chca jamana chë ley más chaotsámanama.

Ntšamo Abrahánoftaca tojanopasá

4 ¹Morna Abrahambiana mochjóyebuambaye, bëngbe tempsca bëts taitá, y mochjinýe ndayá tojánatsjinýe Bëngbe Bëtsábeñe ošbuáchiyana bomnentsana.

²Abraham chabe bominyiñe tšabia chaotsemnama, ndayá cha tojanmama Bëngbe Bëtsá maténjanmëse, cha maténjanobená entsángbeñe ndayama jtsenábotamnayana, pero Bëngbe Bëtsabe delante ndoñe; ³er Bëngbe Bëtsabe uabemana palabrenguñe mëntšá endayana: “Abraham, Bëngbe Bëtsábeñe yojtsošbuáchiye, y chíyeca

Bëngbe Bëtsá tonjánayana cha chabe bominyiñe tšabia yojamna ca.”

⁴ Canÿe entšá trabajayá, crocénana josháchiñana ndayá tojamama, pero chë crocénana ndoñe nÿe tšetánana ntsemnana, sinó chana jtsemnana ntšamo cha tojsomerecencá. ⁵ Er menójuabonga, nda tondaye tontsama Bëngbe Bëtsá cháuyanama cha chabe bominyiñe tšabia yomna ca, pero aĩne tojtsošbuaché Bëngbe Bëtsábeñe, nda endbáyana chë bacna soye tmojamënga mora mo ndoñe chca cuafjamcá chamotsemna ca, chabiamá Bëngbe Bëtsá echanjama chabe bominyiñe tšabia chaotsemnana, chabe ošbuáchiyama. ⁶ Rey David cachcá chabe librëšañe tojánayana, chë ndabiamá Bëngbe Bëtsá jayanana chabe bominyiñe tšabia chaotsemna ca, masque chabiamá chca cháuyanama tondaye tonjamëse. David chca entšabiamá tojánayana, cha puerte echantsoyejuaye ca. ⁷ Chabe librëšañe mëntšá tojanábema:

iTša oyejuayënga jtsemnana chë
Bëngbe Bëtsá chëngbe bacna
soyënga tojáperdonanga,
chë Bëngbe Bëtsá chëngbe bacna
soyënga tojabuajuánanga!

⁸ ¡Puerte oyejuayá jtsemnana chë
Bëngbe Bëtsá mo ndoñe bacna
soye cuafjama cuenta tbojtsonÿá
cha ca!

⁹ ¿David tojánayana nÿe chë más delicadentše base bobachtema tëtšenënga imomnëngbiamá oyejuayana yomna ca? Ndoñe; ndoñe chca mondmënëngbiámnaca. Y muentše tmonjayana, Abraham Bëngbe Bëtsábeñe yojtsošbuachéyeca, Bëngbe Bëtsá tojánayana cha chabe bominyiñe tšabia yojamna ca. ¹⁰ Y ¿ntseco chca tojanopasá? ¿Abraham ya chë más delicadentše base bobachtema tëtšená

yojtsemna ora, o cabá ndoñe chca yontsemna ora? Ndegombre, Abraham cabá ndoñe chca tëtšená yontsemna ora. ¹¹ Y cabá chentšana, Abraham base bobachtema chë más delicadentše tëtšená yojtsemna; y chca yojamna jinÿanÿiyama, Bëngbe Bëtsá tempo ya chabiamá tojánayana cha chabe bominyiñe tšabia yojamna ca, cha Bëngbe Bëtsábeñe yojtsošbuáchema. Lempe chca tojanopasá, jinÿanÿiyama Abraham mo taitacá yomnama Bëngbe Bëtsábeñe imošbuachëngbiamá, masque ndoñe base bobachtema chë más delicadentše tëtšenënga mondmëna. Y cachcá Bëngbe Bëtsá chë ošbuáchiyëngbiamá tojánayana, chënga chabe bominyiñe tšábenga imomna ca. ¹² Y Abrahámnaca endmëna mo chë taitacá, chë más delicadentše base bobachtema tëtšenënga imomnëngbiamá, pero aĩne Bëngbe Bëtsábeñe corente jtsošbuáchiyëse imoyenëngbiamá, cachcá ntšamo bëngbe bëts taitá Abraham Bëngbe Bëtsábeñe yojtsošbuachecá. Y cha cabá chë más delicadentše base bobachtema ntsetëtšëna ora, ya chca yojtsošbuáchiye.

**Jtsošbuáchiyëse, ntšamo
Bëngbe Bëtsá tojašebuachenacá
jóshjanguana**

¹³ Bëngbe Bëtsá tojanašebuachená Abrahambiamá y chábentšana entšangbiamá, quem luare chëngbiamá yochjéftsemna ca. Y chca tojanašebuachená, ndoñe Abraham ntšamo leyinó yomandancá betsobedecénama, sinó cha Bëngbe Bëtsábeñe yojtsanošbuáchema, y chíyeca Bëngbe Bëtsá tojánayana cha chabe bominyiñe tšabia yojamna ca. ¹⁴ Pero, ntšamo Bëngbe Bëtsá

tojanašebuachenacá, bēnga ntšamo chē leyiñe yomandancá tmojtsamēngbiana yojtsemna ca tmojayanēse, Bēngbe Bētsábeñe jtsošbuáchiyana tondayama nantsošservena, y ntšamo Bēngbe Bētsá tojanašebuachenacá tondaye ntsámanana. ¹⁵ Chē ley juabocnana, Bēngbe Bētsá puerte etonaná entšanga cháuacastigama, chēnga ntšamo chiñe iuayancá ndoñe tmontsamama; pero ndocna mandēnga tontsemñese, ndocná ntsobenana chē ndoñe tontsayancá ndoñe ntjamana.

¹⁶ Y chca, Bēngbe Bētsá Abrahámbioye tbojanšbuachená, cha yojtsanošbuachéyeca, ntšamo Bēngbe Bētsá tojanašebuachenacá, ndegombre chaotsemnama chē Bēngbe Bētsábeñe imošbuáchema mo Abrahámbentšana entšangcá imomnēngbiana; y Bēngbe Bētsá chca tojanašebuachená, cha chēngbe tšabiana iuantjéšnaye. Chē mo Abrahámbentšana entšangcá imomnēngbeñe, ndoñe quemnatsmēna ñye chē ntšamo ley yomandacá imnētsamēnga, sinó ñyetscanga chē ntšamo Abraham tojanošbuachecá Bēngbe Bētsábeñe imošbuachēngnaca. Y Abraham ñyetscanga bēngbiana, Bēngbe Bētsábeñe ošbuáchiyēnga, mo taitacá endmēna. ¹⁷ Ntšamo Bēngbe Bētsabe uabemana palabrēnguñe endayancá, Bēngbe Bētsá Abrahámbioye ibojtsatsētsnaye ora: “Atše sēnjama aca ba luariñe entšangbiana atšbe bominyiñe taitá chacotsemnama ca.” Chē ntšamo tojanašebuachenacá ndegombre tšabe soye endmēna, er Bēngbe Bētsá chca Abrahambiana yojanjuabná, y Bēngbe Bētsá endmēna ndábeñe Abraham yojtsanošbuaché, y nda inétsama entšanga chámuatayenama, y nda inamánda y entšanga jobenayana jinjyama ndayá ndocna te tmonjaninycá.

¹⁸ Abraham Bēngbe Bētsábeñe yojtsanošbuáchiye y yojtsobatmana ntšamo tbojanšbuachenacá chaotsemnama, masque entšabe juabniñe ndoñe chca ntjátsjuabnayana; y chca, cabana cha tojánashjache jtsemnana “ba luariñe entšangbe taitá”, ntšamo Bēngbe Bētsá tbojaniancá: “Acbentšana entšanga tša mallajta mochántsemna, ndocná queochatobenaye jacúntana ca”.

¹⁹ Abraham yojanobatmanēntscuana, cha puerte chábeñe yojtsanošbuaché, ntšamo tbojanšbuachenacá jóyēngacñama, masque Abraham yojtsonyaye ya bētsanánjema yojtsemnana, er ya mo patse uata yojtsebomna, y chabe shema, Sara, ndoñe yonjobena šesonga jtsabamnama. ²⁰ Abraham ndocna te tonjanajbaná Bēngbe Bētsábeñe ošbuáchiyana, y ni mo canye ndoñe yonjanjuaboye chē ntšamo Bēngbe Bētsá tbojanšbuachenacá ndoñe joparéjana ca; sinó más corente chábeñe yojtsanošbuaché, y chca Bēngbe Bētsábioye ibojtsatschuanaye, ²¹ er cha tšabá inatátšēmba, ntšamo tbojanšbuachenacá jamama, ndegombre Bēngbe Bētsá obená inamnama. ²² Chíyeca, Bēngbe Bētsá tojánayana cha chabe bominyiñe tšabia yojamna ca.

²³ Pero, chabe bominyiñe tšabia yojamna ca Bēngbe Bētsá tojánayana ora, ndoñe ñye Abrahambiana chca ntsóyebuambnayana; ²⁴ ndayá bēngbiámnaca, ndēmuanjēngbiana Bēngbe Bētsá yochjayana chabe bominyiñe tšábenga imomna ca, bēnga Bēngbe Bētsábeñe imošbuachéyeca; Bēngbe Bētsá, nda tojanma Bēngbe Utabná Jesús cháuatayenama. ²⁵ Bēngbe Bētsá tojanalesenciá entšanga Jesús chamóbama, bēnga

bacna soyënga tmojanma causa, y Bëngbe Bëtsá tojanma cha cháuatayenama. Bëngbe Bëtsá chca tojanma jobenayama, bënga chabe bominyiñe tsábenga jábiamama.

Mora bënga Bëngbe Bëtsabe bominyiñe tsábenga montsemna

5 ¹Er Bëngbe Bëtsá tojama bënga chabe bominyiñe tsábenga chamotsemnana, bënga chábeñe imoşbuachéyeca; mora tempcá tsábá Bëngbe Bëtsáftaca bënga montsatsmäna, Bëngbe Utabná Jesucrístbeyeca. ²Bënga Crístbeñe mondoşbuáchema, cha tojama bënga chamotsetatşëmbuama Bëngbe Bëtsá tşa tsábia yomnama, y Bëngbe Bëtsábiocana tsabe soyënga jtsebomnëse mora chamotsiyenama. Bënga tşa oyejuayënga jésemnana, er Bëngbe Bëtsábeñe jtsoşbuáchiyëse mondobátmana cha puerte uámanënga y bëtsétsanga şochjábiamama, batşá ntşamo cachá yomncá. ³Y ndoñe nÿe chama bënga oyejuayënga jésemnana, ndayá bënga tmojtsesufrina y padecena soyënguiñe tmojtsajna órnaca. Chca mondabama, er bënga mondétatşëmbo bënga tmojtsesufrina orna, bënga juatsjínÿana ntşamo uantadënga jtsemnana padecena soyënguiñe tmojtsemna ora, Bëngbe Bëtsábeñe jtsoşbuáchiyëse. ⁴Bënga padecena soyënguiñe tmojtsemna ora, más tsábá uantadënga jtsemnana mondobéñayeca, Bëngbe Bëtsá oyejuayá bëngaftaca jtsemnana, padecena soyënguentsana ndegombre tsábá tmojachnënga ora. Bëngbe Bëtsá oyejuayá bëngaftaca chaotsemnana bënga tmojana ora, bënga jtsobenana más jtsobátmanana, ntşamo şojaşebuachenacá cha yochjamama. ⁵Bënga chca tmojtsobátmanëse,

ndocna te nÿe bonamente quemochatobátmana, er Bëngbe Bëtsá şojinÿanÿé tşa bëtscá cha şuababuánÿeshanama. Bëngbe Bëtsá chca tojama chë Uámána Espíritbeyeca, y cha endmäna nda Bëngbe Bëtsá tbojanichmó bëngbe ainaniñe chaotsemnana jtsemándayama.

⁶Tempo bënga tondaye chemuatanobená jamana Bëngbe Bëtsabe bominyiñe tsábenga jtsemnana, y chora Cristo tojanóbana bënga chë bacna soyënga tmojamëngbe tsábiamama, nÿa chama tempo yojamna ora. ⁷Ndoñe paselo quenátsmëna jajuaboyana, ndáyeca canÿa nantseprontana jóbanama canÿa ntşamo chë leyiñe yomandancá jamama tojtsamanabiama; pero, canÿa bëtscá jtsababuánÿeshanëse tsabe soyënga ínÿengbiama tojtsamabiama, nderádose chabiama jóbanama cuantseprontana. ⁸Pero Bëngbe Bëtsá bënga şojanÿanÿé tşa şuababuánÿeshanama, er bënga cabá bacna soyënga ntsamcá imojoyena ora, Cristo bëngbiama tojanóbana.

⁹Cristo, chabe buiñe juabuáshanëse bëngbiama tojanóbanayeca, Bëngbe Bëtsá tojanma bënga chabe bominyiñe tsábenga jtsemnana. Y chca endménayeca, ndegombre Cristo şochanjátsebacaye, entsanga ndoñe tsábá tmonjama ca y castigo chëngbiama chaotsemna ca Bëngbe Bëtsá chaojayana ora. ¹⁰Bënga tempo Bëngbe Bëtsá imojanáya; pero cha tojanma bënga cháftaca tempcá tsábá chamotsatsmënama, chabe Uaquiñá tojanóbanayeca. Y mora, bënga natjëmbana cháftaca chamotsemnana ya tojama ora, ndegombre atsebácanënga mochántsemna, chabe Uaquiñá ainá yómnayeca. ¹¹Y ndoñe nÿe chca, ndayá bënga cháftaca puerte

oyejuayënga chamotseamnăna
Bëngbe Bëtsá jamana, ndayá Bëngbe
Utabná Jesucristo bëngbiana
tojánmayeca. Y mora, chábeyeca
Bëngbe Bëtsá tojama bënga cháftaca
tempcá tsábá chamotsatsemnáma.

Adán y Cristo

¹² Canye entśá bacna soye tojanma
causa, nyetsca entśanga bacna
soyënga amënga tmojábcana; y
cha tojanóbana, bacna soyënga
tojanma causa. Y chca, nyetsca
entśanga entsamna jóbanama, er
nyetscanga bacna soyënga tmojama.
¹³ Bëngbe Bëtsá Moisésbioye chë
leyënga cabá nduántšabshjona
ora, entśanga quem luarentše bacna
soyënga tmojanma. Pero ndocna ley
tontsemna ora, Bëngbe Bëtsá ndoñe
ntjatonýayana entśanga bacna soyënga
tmojamama. ¹⁴ Nyetsca entśanga,
Adánbentšana Moisésbentscoñe,
nyetscanga yojánamna jóbanama,
ntšamo cach Adán tojanmcá ndoñe
tmonjanméngnaca, ntšamo cha
ndoñe chaondëmana Bëngbe Bëtsá
tbojanmandacá cha tojanma ora.
Y Adánbeñe entśanga mondobena
jinýama, ntšamo chë jabama ibojamná
canye soyënguñe yochtsanmëna.

¹⁵ Pero ntšamo chë útata tbojanmcá
ndoñe cachca soye quenátsmëna; er
Bëngbe Bëtsá entśangbe tsabiama
jtsejuabnyëse tsábe soyënga
chëngbiana tojanma ora, ndoñe
yonjamna mo ntšamo Bëngbe Bëtsá
tbojanmandacá ndoñe chaondëmana
Adán tojanma orcá. Tšëngaftanga
šmondétatšëmbo, nye canye entśá
canye bacna soye tojanma causa, cha
tojanma nyetsca entśanga jóbanama
chaotsamnama, pero Bëngbe Bëtsá
entśangbe tsabiama yojuabnýeyeca,
más bëts soyënga jamana, chë Adanbe

bacna soye entśangbiana bacna
soyënga tojanmama. Chca, Bëngbe
Bëtsá tojanma ba entśanga bëtscá
tsábe soyënga chamotseamnăna;
y chca tojama, nye canye entśá,
Jesucristo, tsábe soyënga tojánmayeca.
¹⁶ Chë ba entśanga bëtscá tsábe
soyënga chamotseamnăna Bëngbe
Bëtsá tojamentšana endóbocana soye,
puerte inyetsá comna, chë entśá Adán,
canye bacna soye tojanmentšana
tojanóbocna soyama. Adán bacna
soye tojanmentšana, Bëngbe Bëtsá
tojánayana chana bacna soye tojanma
y castigo jtseamnăna ibojsemna
ca, y nyetsca entśangnaca chë
causa; pero masque nyetscanga
bacna soyënga tmojama, Bëngbe
Bëtsá entśangbe tsabiama ndoñe
bëndëtsebnatjëmbayeyeca, tojanma
entśanga chabe bominyiñe tsábenga
chamotseamnăna y chë bacna
soyëngama castigánënga ndoñe
chamondëtseamnăna. ¹⁷ Ndegombre
endmëna, canye entśá bacna soye
tojanma causa, nyetsca entśanga
jóbanama yojtsamna. Pero puerte
más, canye entśá Jesucristo
tojanma. Ndëmuanyëngbiana
Bëngbe Bëtsá tojama bëtscá tsábe
soyënga chamotseamnăna,
ndëmuanyëngbiana Bëngbe Bëtsá
tojama chabe bominyiñe tsábenga
chamotseamnăna, y Bëngbe
Bëtsábocana chca tmojóyëngacñënga,
chënga nyetscanga mochantsiyena
bacna soyënga jtseyénjanayëse y
nyetsca tescama mo bëtsëtsangcá;
y chca echántsemna ndayá Cristo
tojánmayeca.

¹⁸ Y chca, ntšamo canye entśá,
Adán, canye bacna soye tojanmama,
Bëngbe Bëtsá tojánayana nyetscanga
bacna soye tmojanma y castigánënga
chamotseamnăna ca; cachcá ntšamo

canÿe entšá, Cristo, puerte tšabe soye tojánmayeca, Bèngbe Bètsá jayanana nÿetscanga imojtsobena chabe bominiÿiñe tšábenga jtsemnana y chë nÿetsca tescama yomna tšabe vida jtsebomnana ca. ¹⁹Y ntšamo Bèngbe Bètsá tbojanmandacá ndoñe chaondëmama canÿe entšá tojanma causa, nÿetsca entšanga bacna soye amènga tmojanobiana; cachcá, ntšamo Bèngbe Bètsá tbojanmandacá canÿe entšá, Jesucristo, tojánmayeca, Bèngbe Bètsá tojanma bètsá entšanga chabe bominiÿiñe tšábenga chamotsemnana.

²⁰Chë ley entšangbe cucuatšìne tmojanáboshjona, jinÿanÿiyama ntšamo ndegombre yomna bacna soyènga jtsamana; pero entšanga más bacna soyènga imojtsama ora, Bèngbe Bètsá cabá más chèngbe tšabiama yojsanjuabnaye y más tšabe soyènga chèngbiama yojsama. ²¹Chcasna, mora mochjayana, entšanga bacna soyèngaca puerte mandánènga imojamna, y chca, nÿetscanga jóbanama yojamna ca. Pero mora, ya ndoñe chca quenátsmèna, er Bèngbe Bètsá tojama entšanga chabe bominiÿiñe tšábenga chamotsemnana, Bèngbe Utabná Jesucristbeyeca chë nÿetsca tescama yomna tšabe vida chamotsebomnana; chíyeca mora bènga montsobena jtsiyenama, Bèngbe Bètsá šojatšatá tšabe soyènga lempe bèngaftaca jtsemnèse.

Cristbeyeca bènga tšabe vida jtsebomnana

6 ¹Y asna, ¿ntšamo mochjayana? ¿šojtsamna jtsiyenana sempre bacna soyènga jtsamèse, chca, Bèngbe Bètsá šuababuánÿeshanama más chašotsinÿanÿinama, cha más bacna soyènga bènga jtsaperdónayèse? ²iNdoñe, ndegombre ndoñe!

bènga monjaniiyena bacna soyènga jamama juabnèngaca mandánènga, pero mora bènga montsobena jtsiyenana chë juabnènga tondaye bèngbioye ntsamcá, y chca, bènga montsobena mo obanèngcá chë soyèngama jtsemnana; y as, ¿ndáyeca bènga muatjátsjuabnaye ntšamo ndoñe tšabá tontsemncá jatiyenana? ³Er ndegombre tšèngaftanga šmondétatšèmba, bènga uabáinènga tmojanoquedá ora, tmonjaninÿanÿé bènga Cristo Jesúseftaca cánÿiñe mo canÿacá bètsemnana; y bènga uabáinènga tmonjanoquedá ora, enjamna mo bènga cuafjobancá, ntšamo Cristo tojanobancá. ⁴Bènga uabáinènga tmonjanoquedá ora, enjamna mo bèngnaca cháftaca cuafjobancá, y cháftaca uatabuantsanèngcá. Chca yojamna, bènga chamotsobenama mo tsèm entšangcá jtsiyenama, ntšamo Crístoftaca tojanopasacá, cha cháuatayenama Bèngbe Bètsá tojanma ora, chabe puerte bèts obenánaca.

⁵Bènga Crístoftaca cánÿiñe mo canÿacá jtsemnèse, cha tojanóbana ora mo bèngnaca cháftaca cuafjobancá enjámnyeyeca, ndegombre bènga cánÿiñe mo canÿacá cháftaca mochántsemna, bènga cachiñe vida nÿetsca tescama chamotsatsbomnana Bèngbe Bètsá jtsamèse, ntšamo Cristo cháuatayenama cha tojanmcá. ⁶Y bènga mondétatšèmba, chë ntšamo bèngbe vida enjamncá, bacna juabnèngaca mandánènga, Jesucristbeñe cabá ntsošbuáchiye ora, mora ya ndoñe chca yontsemnana; y chca entsemna mo chë tempca vida chaóbanama cuafjamcá, Cristo tmojanrucificá ora. Chca yojamna, Bèngbe Bètsá jobenayama chë bacna soyènga jamama bèngbe juabnènga

jtsepochoćama; y chca, ya ndoñe más chë bacna soyéngaca mandánënga chamondétsemnana, mo nyets tempo nye ínÿabiama oservenëngcá. ⁷Er canÿe entšá tojóbana ora, chë bacna soyënga chábioye ya ndoñe más ntsemándayana. ⁸Er Cristo tojanóbana ora, mo béngnaca cháftaca cuafjobancá endménayeca, cháftaca jtsiyenámna bënga montsošbuaché. ⁹Bënga mondétatšëmbo Cristo cháuatayenama y ndocna te cha cachiñe jatóbanama Bëngbe Bëtsá tojanmama; y ndocna obenana queochatsma cha cachiñe chautóbanama. ¹⁰Cha tojanóbana, y chë bacna soye jamama juabnënga ndocna te ntjobenayana chábioye jamándana, y ínÿenga ndoñe imontsobena ntšamo cha jabórlana; y ntšamo mora cha yoyencá, Bëngbe Bëtsá jtseservénama yomna. ¹¹Cachcá, tšëngaftanga cmontsamna jtsejuabnayana, chë ya ndoñe más bacna soyéngaca mandánënga šmojtsemnana, pero vida šmobomna lempe jtsamëse Bëngbe Bëtsá tšëngaftangaftaca oyejuayá chaotsemnana, Cristo Jesúseftaca cánÿiñe mo canÿacá jtsemnëse.

¹²Tšëngaftanga cmontsamna, chë bacna soyënga jamama ainanentšë šmobomna juabnëngaca ndoñe más mandánënga ntsemnana, chca, tšëngaftanga ndoñe chašmondétsamama juabnëngaca nye cach tšëngaftanga, tšëngaftangbe cuerpiñe tšabá jtsomñama.

¹³Tšëngaftanga ndoñe quecmátamna jalesénciana ndaye tšëngaftangbe cuerpentša soye, bacna soyënga jamama chaoservema. Chamna, tšëngaftanga cmontsamna Bëngbe Bëtsá jauyanana, lempe ntšamo tšëngaftanga šmomncá, cha jasérviam

chaotsemna ca, tšëngaftanga chë šmomna mo ya ndoñe más obanëngcá Bëngbe Bëtsabiam, y tojanma tšabe vida chašmotsebomnana; y jauyanana nyetsca tšëngaftangbe cuerpentša soyëngna Bëngbe Bëtsá jasérviam yojtsemna ca. ¹⁴Ndoñe quecmátamna bacna soyéngaca mandánënga jtsemnana, er tšëngaftanga ndoñe quešmátiyena leyiñe iuayana soyéngaca mandánënga, y šmondoyena Bëngbe Bëtsá tšëngaftangbiama tšabá jtsejuabnayëse.

**Ošbuachiyá obligaciönaca
jtsemnana ntšamo tšabá
yomncá jamama**

¹⁵Y asna, žbënga imojtsobena bacna soyënga jamana, chë leyiñe iuayana soyéngaca ndëmandánënga imomnana, y Bëngbe Bëtsá bëngbiama tšabá jtsejuabnayëse bënga imoyenama? iNdoñe, ndegombre ndoñe!

¹⁶Tšëngaftanga tšabá šmondétatšëmbo, ínÿabe cucuatiñe mo nyets tempo nye ínÿabiama oservenëngcá šmojoquedá ora, cha jtsobedecénama, ndegombre tšëngaftanga chë nduiñbiam nyets tempo oservénënga jtsemnana. Chcasna, cachcá jtsemnana, chë tšëngaftanga šmojabocacá bacna soyéngaca mandánënga jtsemnana, y chca jtsemnana mo Bëngbe Bëtsabe bominiñe tšëngaftanga nyetsca tescama obanënga cuaftsemncá, o Bëngbe Bëtsá jtsobedecénama, y chca, chabe bominiñe tšábënga jabocanana. ¹⁷Pero šontsamna Bëngbe Bëtsá jtsatschuanayana, er tempo tšëngaftanga mo nye ínÿabiama oservenëngcá šmojamna, bacna soyënga jamama juabnëngaca mandánënga; pero mora nyets ainánaca šmojoyeuná, ntšamo chë tcmojanabuatambá soyënguñe

šmojoyëngacñécá. ¹⁸ Bëngbe Bëtsá tšëngaftanga cmojatsebácá, bacna soyëngaca ndëmandánënga chašmotsemnana, y morna mo Bëngbe Bëtsabiana oservenëngcá šmojáocna, ntšamo tšabá yomncá jtsamama. ¹⁹ Muentše sënjoyebuambá ntšamo entšanga mondbetsichamcá, er tšëngaftanga ndoñe corente juabna quešmátsbomna toto palabrënga chacmósertama. Tempo, tšëngaftanga šmonjanamana jaleséciana, lempe ntšamo šmojamncá mandánënga jtsemnana, bacna soyënga shembásaftaca o boyabásaftaca jamama juabnéngaca, y nÿe ndaye bacna soyënga jamama juabnéngaca. Cachcá, mora tšëngaftanga cmontsamna jaleséciana tšëngaftanga chašmotsemnana juabnéngaca mandánënga tšabe soyënga jtsamama, chca, ndegombre Bëngbe Bëtsabe entšanga chašmotsemnana.

²⁰ Tšëngaftanga, cabá bacna soyënga jamama juabnéngaca mandánënga šmonjamna ora, tšëngaftanga ndoñe obligacónaca quešmënjatsmëna ntšamo Bëngbe Bëtsabiana tšabá yomncá játamama. ²¹ ¿Ndaye tšabe soye tšëngaftanga šmojosháchiñe chë tempo šmojánama soyënga amiñe? Tondaye; y mora chë soyëngama šmojtšëuatja. Chca soyënga tcojamentšana jóbocnana, entšá nÿetsca tescama castiganá chaotsemnana, mo Bëngbe Bëtsabe bominiñe nÿetsca tescama obaná cuaftsemncá. ²² Pero mora, ndoñe quešmátsmëna bacna soyënga jamama juabnéngaca mandánënga, y mora bëtscá šmojtsentšëna Bëngbe Bëtsá jtseyeunanana y jtseservënana. Chca jtsamana, tšëngaftangbiana puerte tšabá entsemna, er chca, Bëngbe Bëtsabe entšanga šmochántsemna,

y cabana, chë nÿetsca tescama yomna tšabe vida šmochántsebomna. ²³ Bacna soyënga tcojtsamentšana jóbocnana entšá nÿetsca tescama castiganá chaotsemnana, mo Bëngbe Bëtsabe bominiñe nÿetsca tescama obanënga cuaftsemncá; pero, Bëngbe Bëtsá šojtsatšatná soyënguentsana, jóbocnana chë nÿetsca tescama yomna tšabe vida jtsebomnana, Cristo Jesús Bëngbe Utabnáftaca cánÿiñe mo canÿacá jtsemnëse.

**Chë bouamnátbentšana ndayá
bëngbiana mochjuatsjinÿe**

7 ¹ Jesucristbeyeca catšátanga, tšëngaftanga šmotátšëmbo ntšamo chë leyënga entšangbiana inëtsemnana; tšëngaftanga šmotátšëmbo, ntšamo chë leyiñe tojtsayancá canÿe entšá chaotsamamna, nÿe chë entšá tojtsainëntscuana chábioye jtsemándayana. ² Chcasna, canÿe bouamna shembása, ntšamo chë leyiñe endayancá bontsemna chabe boyáftaca jëftsemnana, chë boyá tuainëntscuana; pero chë boyá tojtsóbanësna, chë leyiñe endayana, chë shemna canÿa jtoquédana, chë boyabiana ndëmandaná ca. ³ Y chca, chë shema inÿe boyabásaftaca chabe boyábioye tbojaingñé, chë boyá cabá vida totsóbomñe ora, chë shemna jtsabáinana chabe boyábioye ínÿaftaca ingñayá ca. Pero chabe boyá tojtsóbanëse, chë leyiñe endayana chë shemna canÿa jtoquédana, chë boyabiana ndëmandaná ca, y cha jtsobenana ínÿaftaca jtobouamayana; y chca tojama ora, boyábioye ínÿaftaca ingñayana ndoñe ntsemnana.

⁴ Tšëngaftanga chë ošbuachiyëngaftácnaca cachcá endmëna; ya ndoñe más chë léyeca mandánënga quešmátsmëna, er

Cristo tojanóbana ora šmojánbocna, mo chë soyëngama obanënga cuafjoquedangcá, ínÿabe entšanga jtsemnama, Crístbenga, ndabiama Bëngbe Bëtsá tojanma cháuatayenama; y chca jtsemnëse, bënga bëtscá soyënga ntšamo tšabá yomncá chamotsamama, Bëngbe Bëtsá jasérviama. ⁵Bënga chë nÿe ntšamo cabënga imnabošcá monjaniyena ora, chë ley enjanoservena bëngbe ainaniñe chamotsebomnama bacna soyënga jamama puerte bëts juabnënga, nÿe bënga tšabá jtsomñama. Ba bacna soyënga tmonjanma, y chë causa bënga šonjánamna nÿetsca tescama castigánënga jtsemnama, mo Bëngbe Bëtsabe bominiñe nÿetsca tescama obanënga cuaftsemncá. ⁶Pero mora Bëngbe Bëtsá šojatsebacá chë léyeca ndëmandánënga chamotsemnama; chë ley tempo enjamna bëngbiama mo canÿe amëndayacá. Pero mora bënga chë leyama mo obanëngcá montsemna; chca, bënga ndoñe chamondëtsiyenama ntšamo tempo enjamncá, chë uabemana leyëngaca mandánënga, y añe tsmécá chamotsiyenama, ntšamo chë Uámana Espíritu iuamcá bënga vida chamotsebomnama.

**Bacna soye jamama juabna
tcojtsebomnëse, chë ley jamana
entšá bacna soye chaomama**

⁷Báseftanga muanjayana cach ley bacna soye yomna ca; ndegombre, chë ley ndoñe chca quenátsmëna. Chë léyeca atše tšabá sëndétatšëmbo ndayá yomna bacna soye jamana. Atše ndocna te matijántatšëmbona ndayá yomna chë “ínÿabioye jtsántšabošana”, “ínÿabioye ndoñe cattsantsáboše ca” chë leyinë ndoñe matmënanábemëse. ⁸Pero bacna soyënga jamama

juabnënga atše bomna causa tonjanma, atše puerte chaitsebošama chë ndoñe šonjamna jtsebošana soyënga; y chca chë juabnëngaca tonjanopasá, atše chë leyënguiñe ndayá iuayanama jtsejuabnayëse. Er ndocna ley tondmëna ora, entšá ndoñe ntsetatšëmbuana ndayá yomna bacna soye jtsemama. ⁹Canÿe tempo enjamna, chora atše sënjaniyena leyëngama ntsetatšëmbcá, pero ntšamo leyinë iuayancá sënjanabuátmana ora, ndayá jamama ndoñe yonjamnama, atše sënjanontšé chë bacna soyënga jamama juabnëngaca mandaná jtsemnama; ¹⁰y chora atše sënjántatšëmbona, chë causa šojtsanmëna nÿetsca tescama castiganá jtsemnama, mo Bëngbe Bëtsabe bominiñe nÿetsca tescama obaná cuaftsemncá. Bëngbe Bëtsá chë mando tojanma, atše chë nÿetsca tescama yomna tšabe vida jtsebomnama chayobenama, chë ley jtseyeunanëse; pero ndoñe chiyatanobedecé causa, chë mando tonjanma atše chaotsemna nÿetsca tescama castiganá jtsemnama. ¹¹Chë leyentša mandinë inÿe soyënga ndoñe šonjëtsemna jamama ca vojtsayánayeca, chë bacna soyënga jamama juabnënga átsbeñe, šmonjaningñé bacna soyënga jamama; y chë mando bëtsemnama, chë bacna soyënga jamama juabnënga tmonjanma atše chaotsemna nÿetsca tescama castiganá jtsemnama, mo Bëngbe Bëtsabe bominiñe nÿetsca tescama obaná cuaftsemncá. ¹²Pero bënga mëntšá mochjayana: chë ley na tšabe soye endmëna, er Bëngbe Bëtsábiocana tojanóbocna, y chë mandëngnaca Bëngbe Bëtsábiocana tojanóbocna ca; chiñe endayana ndayá tšabá yomna jamana y chca tšabá jtsemnana. ¹³Y asna, ¿quem

tšabe soye tojanma atše chašotsemna nÿetsca tescama castiganá jtsemnama, mo Bëngbe Bëtsabe bominiñe nÿetsca tescama obaná cuaftsemncá? ¡Ndoñe, ndegombre ndoñe! Chë bacna soyënga jamama juabnënga atše bomna causa, chca átšeftaca tonjanopasá. Chë tšabá yomna sóyeca, chë bacna soyënga jamama juabnënga tmonjanma atše chašotsemna nÿetsca tescama castiganá jtsemnama. Chca chë juabnëngaca tonjanopasá, entšanga jobenayama jtsetatšëmbuama ndayá yomna bacna soye jamana; y chë mando, bacna soye jamama ndoñe yondmëna ca jtsichámuana causa, nÿetsca entšanga mondobena jinÿana canÿe bacna soye, mo canÿe puerte bëts bacna soycá.

¹⁴ Bënga mondétatšëmbo chë ley Bëngbe Bëtsabe ley yomnama, pero atšna nÿe canÿe entšá sëndmëna, canÿa nÿets tempo nÿe bacna soyënga jamama juabnëngaca mandaná.

¹⁵ Ndegombre ndoñe quešnátësertana ntšamo séntsamcá, er ndoñe ntsamana ndayá jamama stsebošcá, pero añe jtsamana ndayá jamama ndoñe šontsogustancá. ¹⁶ Pero chë atšbe ainaniñe stsejuabná ndoñe tšabá tontsemna soye stsamëse, ndayama leyiñe iuayana ndoñe candmëna ntsamana ca, chca atše jtsinÿanÿnayana chë ley ndegombre tšabe soye yomnama. ¹⁷ Chcasna, atše ya ndoñe ntsemnana chë chca tojtsamá, ndayá chë bacna soye jamama atšbe ainaniñe yomna juabnënga jtsamana atše chca jamama. ¹⁸ Atše sëndétatšëmbo, atšbe ainaniñe tondaye yontsemna ntšamo tšabá yomncá atše jamama. Masque séntseboše ntšamo tšabá yomncá jamama, ndoñe quetsátobena chca jamama. ¹⁹ Atše ndoñe quetsátama chë tšabe soye

ndayá jamama sëndbošcá, pero añe séntsama chë bacna soye ndayá jamama ndoñe sëndbošcá. ²⁰ Chë ndayá ndoñe jamama séntsebošcá stsamëse, chca jtsayanana, atše ya ndoñe stsemna chë chca yojtsamá, sinó chë bacna soye jamama atšbe ainaniñe yomna juabnënga chca yojtsama.

²¹ Chca, atše tijátatšëmbona ndayá átšeftaca yojtsopasánana; masque, ntšamo tšabá yomncá jamama stseboše, bacna juabnënga sempre jtsemándayana atše bacna soye chaimama. ²² Atšbe ainanoca puerte séntsoyejuá, Bëngbe Bëtsábocana yóbocana mandëngama. ²³ Pero atše sënjinÿena inÿe soye átšeftaca yojtsopasánama; chë bacna soye jamama atšbe ainaniñe yomna juabnënga yojtsama atše ndoñe ntjamama ntšamo atšbe juabnoca yomna mo ndegombre soycá, mo chë bacna soyëngaca mandaná cuaftsemncá.

²⁴ ¡Tša lastema atšbiama! Chë bacna soye jamama juabnënga átšbeñe entsemánda, y entsama atše chašotsemna nÿetsca tescama castiganá jtsemnama, mo Bëngbe Bëtsabe bominiñe nÿetsca tescama obaná cuaftsemncá. ¿Nda nanjobenaye chentšana atše jatsbocama? ²⁵ Nÿe Bëngbe Bëtsá endmëna nda yobena atše jatsbocama, Bëngbe Utabná Jesucristbeyeca. Chábioye chama mochtsatschuanaye. Atšbe ainanoca atše añe séntsejuabná chë ley puerte tšabe soye yomna ca, y jobedésama séntseboše; pero chë bacna soye jamama átšbeñe yomna juabnëngaca, atše bacna soyënga séntsama, ntšamo chë juabnënga šontsemandacá.

Ntšamo Bëngbe Bëtsabe Espiritu yomandacá jtsiyenana

8 ¹ Y chca, Bëngbe Bëtsá ndoñe ntjayanana, Cristo Jesúséftaca

cányiine mo canyáca imomnenga, chëngbe bacna soyëngama nyetsca tescama castigánënga jtsemnana yojtsamna ca. ² Er, chë Uámana Espíritoftaca mandánënga mondménayeca, Bëngbe Bëtsá šojatsebacá, bënga chë bacna soye jamama juabnéngaca mandánënga ndétsemnana, y nyetsca tescama castigánënga ndétsemnana, mo Bëngbe Bëtsabe bominyiine nyetsca tescama obanënga cuaftsemncá. Chë Uámana Espiritu jamana bënga ndegombre tšabe vida chamotsebonnama, cányiine mo canyáca Cristo Jesúseftaca jtsemnëse. ³ Bëngbe Bëtsá tojanma ndayá Moisesbe ley ndoñe tonjanobenacá, er entšanga mondoyena nye ntšamo cachënga imobošcá, y nye cányënga ndoñe ntšobanana jamana ntšamo tojtsamncá. Bëngbe Bëtsá tojánayana entšángbeñe bacna juabnéngbe mando jtsepochócama ca, y chama chabe Uaquiñá tbojanichmó. Cha quem luaroye mo canyë entšacá tojánabo, canyë ainánaca, mo chë entšanga bacna soye amëngbe ainancá, pero ndocna te ni mo canyë bacna soye ndoñe tonjëftsema; y tojánabo, chábeyeca entšanga bacna soyëngama perdonánënga chamotsemnana. ⁴ Bëngbe Bëtsá chca tojanma, bënga chë mora oyenënga jtsamëse ntšamo chë Uámana Espiritu ainaniine yomandacá y ndoñe nye ntšamo bënga entšanga tmojtsebošcá, chamobenama tšabá jamana ntšamo chë leyiine yomandancá, ntšamo šojtsamncá. ⁵ Chë nye cachënga tšabá jtsomñama cachëngbe juabnéngaca imoyenënga, nye sempre jésejuabnayana bacna soyënga jtsamama, chca bacna juabnéngaca mandánënga; pero ntšamo chë Uámana Espiritu ainaniine

iuamëndacá oyenëngna, sempre jésejuabnayana tšabe soyënga jamama, ntšamo chë Uámana Espiritu yobošcá. ⁶ Ntšamo chë nye cachá tšabá jtsomñama juabnéngaca mandaná oyenentsana jóbocnana entšá nyetsca tescama castiganá chaotsemnana, mo Bëngbe Bëtsabe bominyiine nyetsca tescama obaná cuaftsemncá; y ntšamo chë Uámana Espiritu tojtsemandacá oyenentsana jóbocnana chë nyetsca tescama yomna tšabe vida jtsebonnama y ainaniine tšabe ebionana. ⁷ Chë nyets tempo oyenënga nye ntšamo tmojtsebošcá nye cachënga tšabá jtsomñama jtsejuabnayëse, Bëngbe Bëtsabe uayayënga jtsemnana, er chënga ndoñe ntsamana ntšamo cha tojtsamëndacá, y chca jamama ndoñe ntšobanana; ⁸ y chca, chë nye chca bacna juabnéngaca oyenënga, ndoñe ntšobanana jamana ntšamo Bëngbe Bëtsá tšabá tbojtsinýancá.

⁹ Pero tšëngaftanga ndoñe quešmátiyena nye cach tšëngaftanga tšabá jtsomñama cach tšëngaftangbe juabnéngaca, sinó šmojtsiyena ntšamo chë Uámana Espiritu tšëngaftangbe ainaniine cmamëndacá, er chë Uámana Espiritu sempre tšëngaftangbe ainaniine iuëtsemna. Nda ndoñe quem Cristbe Espiritu tondbomná, ndoñe Cristbia ntsemnana. ¹⁰ Pero Cristo sempre tšëngaftangbe ainanentše vida totsóbomñëse, masque tšëngaftangbe cuerpënga yochjopochóca, quem luarentše entšanga bacna soyënga jtsamana causa, tšëngaftangbe espíritu nyets tempo vida echanjesóbomñe, er Bëngbe Bëtsá tojama tšëngaftanga chabe bominyiine tšábënga chašmotsemnana. ¹¹ Y Bëngbe Bëtsabe Espiritu, Jesús cháuatayenama tojamabe Espiritu, sempre tšëngaftangbe ainaniine

tojtsemnëse, Bëngbe Bëtsá, chë Cristo cháuatayenama tojamá, echanjama chë tsëngaftangbe yochjóbana cuerpo, cachiñe vida chaotsatsbomnama. Cha chca echanjama chabe Espíritoftaca, y mua sempre tsëngaftangbe ainaniñe iuëtsemna.

¹² Chcasna, Jesucristbeyeca catšátanga, šontsamna jtsiyenana ntšamo chë Uámana Espiritu ainaniñe šuamëndacá; ndoñe quešnátamna jtsiyenana nýe bënga tšabá jtsomñama cabëngbe bacna juabnëngaca; ¹³ er nýe bënga tšabá jtsomñama cabëngbe bacna juabnëngaca šmojtseyenëse, castigánënga šmochántsemna, mo Bëngbe Bëtsabe bominýiñe obanënga cuaftsemncá; pero Uámana Espiritbeyeca, chca juabnëngaca nýetsca bacna soyënga jtsamana jtsajbanama šmojobenase, chë nýetsca tescama yomna tšabe vida šmochántsebomna.

¹⁴ Ntšamo chë Uámana Espiritu yomandacá tmojtsamëngna, Bëngbe Bëtsabe básenga jtsemnana. ¹⁵ Er Bëngbe Bëtsá ndoñe tonjama bënga ainaniñe canýe espíritu chamotsebomnama, mo nýe ínýabíama nýets tempo oservenëngcá chašotsamëndama, y chca cha chaoma bënga cachiñe chamotsëuatjama; sinó chë Bëngbe Bëtsá tojama bënga chamotsebomnama Espiritu jamana bënga Bëngbe Bëtsabe básenga chamotsebnama, y chë Espiritu endama “Atšbe Taitá ca” bënga Bëngbe Bëtsá chamotsechembuanama. ¹⁶ Y chë Uámana Espiritu y bëngbe espíritu canýe ora jayanana bënga Bëngbe Bëtsabe básenga imomna ca. ¹⁷ Y Bëngbe Bëtsabe básenga mondménayeca, béngnaca mochanjójyëngacñe ndayá cha chabe básenga jatšatayama tojašebuachenacá;

bënga y Cristo cánýiñe chë soyënga mochanjójyëngacñe, er bënga inýe soyënguñe tmojasufrí cachcá ntšamo Cristo tojansufricá, Bëngbe Bëtsá uámanënga y bëtsétsanga chášuabíamama, ntšamo cach Cristo yomncá.

Bëngbe Bëtsá bëtsétsanga y uámanënga šochjábíama

¹⁸ Atše ndegombre sëndétatšëmbo, ntšamo quem tempo bënga imosufrincá, puerte batšatema yomna chë bëngbe tšabíama uámanana y buashinýinýanana Bëngbe Bëtsá šochjínýanýiyama. ¹⁹ Lempe ntšamo Bëngbe Bëtsá tojamcá endmëna mo tša cuaftsobatmancá, chaobuache chë Bëngbe Bëtsá ntšamo chabe básenga imomnama jinýanýiyama ora. ²⁰ Er lempe ntšamo Bëngbe Bëtsá tojamcá, mora ndoñe yontsoservena ntšamo chaotsebnama cha tojanjuabocá. Chca tojanopasá, ndoñe chë lempe ntšamo cha tojanmcá chca chaotsebnama tojánbošenayeca, ndayá cabá chë soyënga tojanmentšana, Adán bacna soye tojanmentšana, Bëngbe Bëtsá tojanjuabó ntšamo cha tojanmcá joserviama ndoñe ndayama ntšamo cha tempo tojanjuabocá. Pero lempe ntšamo Bëngbe Bëtsá tojanmcá entsemna mo cuaftsobatmancá canýe te, ndëmua ora chë soyënga chaoservema cha yochjamama jtsetatšëmbëse, ntšamo quem luare jobojátšama ora chama cha yojanjuabnacá; ²¹ Bëngbe Bëtsá canýe te yochjama lempe ya ndoñe más chaondetsopochocama. Y chora, ntšamo Bëngbe Bëtsá yochjamcá chabe básenga chamotsebnama, lempe ntšamo cha yojanjuabnacá, chabe uámanana y buashinýinýanana jtsebnomnama, cachcá yochjama lempe chë cha tojanma soyëngaca.

²² Er bēnga mondéatšēmbo lempe ntšamo Bēngbe Bētsá tojanmcá méntscōñama yomna mo canye shembása šešona jtsebomnama ora tbojtsetsetsama tojtsobēsncá; er lempe ntšamo cha tojanmcá entsemna mo tša cuaftsebošcá Bēngbe Bētsá chaomama, chē soyēnga chaoservema ndayama cha tempo tojanjuabocá.

²³ Pero ndoñe nye chē lempe ntšamo Bēngbe Bētsá tojanmcá yojtsemna mo chē shembasacá, sinó bēngnaca; y bēnga ainaniñe mondbomna chē Uámama Espírítu, y chē soye endmēna ndayá natsana bēnga tmojanóyēngacñe, chē Bēngbe Bētsá bētscá soyēnga šochjátšatayentšana; bēnga bēngbe ainanoca tša jesobēsnyana, bēnga chabe básenga chamotsemnama Bēngbe Bētsá chaomama mondobátmanēntscuana, y chca, Bēngbe Bētsá chaoma bēnga ndocna te ndopochócama cuerpēnga chamotsebomnama. ²⁴ Bēnga, Bēngbe Bētsábeñe jtsošbuáchiyēse monjobátmana ntšamo cha tojanayancá chaomama, y chíyeca cha bēnga šojatsebacá; pero ndayama tmobatmancá, ya tojtsēchnējuanama bēnga tmojtsonyase, chora chama ya ndoñe ntjátobatmanēngana. Er ndocná jatobátmanana chē ndayá jinýama ya tojobenacá. ²⁵ Pero ndayama bēnga tmobatmancá, cabá ndoñe jinýama tmontsobena soye tojtsemnēse, bēnga jtsamnana Bēngbe Bētsábeñe jtsobátmanana, uantadēnga jtsemnēse, ntšamo tojayancá Bēngbe Bētsá chaomēntscuana.

²⁶ Uámama Espírítu bēnga šochandbētsējabuachana, er bēnga ainaniñe ndoñe corente ntsošbuáchiyana. Bēnga ndoñe quemuátstatšēmbo Bēngbe Bētsáftaca jencuéntana ntšamo ndegombre tšabá

yomncá; pero cach Espírítu Bēngbe Bētsábioye bēngbiamá jtsotjanañana, mo chca ora chabe ainanoca tša cuaftsobēsncá; y ndayá chca ora tbojtsojtjanañamna, bēnga ndoñe ntjobenayana bēngbe palábraca chama jóyebuambayama. ²⁷ Y Bēngbe Bētsana, ntšamo entšanga ainanoca tmojtsebošcá yonýá, y ntšamo chē Espírítu jayanama tojtsebošcá yotátšēmbo, er chē Espírítu chabe entšangbiamá ibotjanañe, ntšamo Bēngbe Bētsá yobošcá.

Bēnga ayénjanayēngama más tmojábocana

²⁸ Y bēnga mondéatšēmbo, Bēngbe Bētsá nyetsca soyēnguñe inétsama cha imobobonshánēngbe tšabiamá, ndēmuanýenga cha tojáchembo chabe entšanga chamotsemnama, ntšamo cha jamama yojanjuabncá. ²⁹ Jesucristbeñe imošbuachēngbiamna, Bēngbe Bētsá quem luare tojanma orscana yojanjuabná y chēnga tojanabacacá chca chamotsemnama, y chē tempscana tojaninýnaná chēnga chabe Uaquiñacá chamotsemnama; chca, chabe Uaquiñá chē bētscá catšátangbeñe chē natsaná chaotsemnama. ³⁰ Y chē Bēngbe Bētsá chca tojánabacacangnaca, tojánachembo chabe entšanga chamotsemnama; chēngbiamá tojanma chabe bominyiñe tšábēnga chamotsemnama, y chēngbiámnaca yochjama chabe uámanana y obenanentšana chamotsebomnama.

³¹ Y asna, ¿chē soyēngama ntšamo mochjayana? Co Bēngbe Bētsá bēngaftaca tojtsemnēse, bēnga jáyēnganama ndocná queochatobenaye ca. ³² Cha tondaye tonjanma chabe Uaquiñá jasúfriama ndoñe chabondētsemnama, sinó

tojanalesenciá entsanga chamóba, nyetsca bəngbe tšabiana. Bəngbe Bətsá chabe Uaquíñáftaca chca tojanmése, ndegombre Bəngbe Bətsá lempe šochanjátšataye. ³³ ¿Nda nanjobenaye jayanama chə Bəngbe Bətsá tojábacacanga bacna soyənga tmojama y castigánənga chamotsemna ca? Ndocná; er cach Bəngbe Bətsá endmēna nda tojayana bənga chabe bominýiñe tšábənga imomna ca. ³⁴ Y asna, ¿nda nanjobenaye jayanama bənga castigánənga jtsemnana šojtsamna ca? ¿Cristo Jesús cha yojtsemna? Ndoñe. Cristo, nda bəngbiama tojanóbana, pero cabá más, ndabiana Bəngbe Bətsá tojanma cháuatayenama, y mora Bəngbe Bətsabe catšbioica yojtsetbemana, jamándama y puerte bətsá chentše jtsemnana; y choca, chánaca bəngbiama Bəngbe Bətsábioye ibotjanañe. ³⁵ ¿Ndayá nanjobenaye Crístbentsána, chə tša šondababuanýeshanábentsána bənga jtsajuánayana? ¿Padecena soyənguñe jtsemnana, tša jtsetsetšana, bənga chamosufrima ínýenga tmojtsama ora, tondaye saná shəntsana ora, tondaye entsáyá tmonsábomna ora, o resjo bəngbiama tojtsemna ora, o bənga jtsébáyama ínýenga tmojtseboše ora? ³⁶ Ntšamo Bəngbe Bətsabe uabemana palabrənguñe endayancá, canýe entsá Bəngbe Bətsábioye ibojauyana ora:

Acbe causa entsanga cada te šontsətsətsná bənga jtsébáyama ca;
entsanga bəngbioye nýe ntšámnaca jtsaborlánana;
bəngaftaca jamana mo chə jobáyama oveshəngaftaca mondbetsamcá ca.

³⁷ Pero ndoñe; nyetsca chə soyənguentsána bəngna

ayénjanayəngama más tmonjábocana, cha bənga šuababuánýeshanayeca.

³⁸ Er atše tšabá səndétatšəmbo tondaye yondobena, bənga Bəngbe Bətsábentsána, chə tša šondababuanýeshanábentsána jtsajuánayana: masque ainənga o obanənga tmojtsemna; ni angelənga, ni améndayənga chca jamama quemátobena; ni chə mora yojtsəchnəjuana soyənga, ni chə más chcoye yochjopása soyənga; ni ndocna obenana cach ndoñe; ³⁹ ndocna quem luarentša tsbanánoca soye, ni quem luarentša tajsoica soye; ni ndocna inýe soye ntšamo Bəngbe Bətsá tojamcá, quenátobena chca bənga jtsajuánayama. iNdocna soye quenátobena bənga Bəngbe Bətsábentsána, chə bənga šondababuanýeshanábentsána jtsajuánayana, chə Cristo Jesús Bəngbe Utabnáftaca Bəngbe Bətsá šojanýanýe bonshánentsána!

Bəngbe Bətsá Israeloca entsanga tojabacacá, uámanənga chamotsemnana.

9 ¹ Atše, Crísoftaca cánýiñe mo canýacá quetsomñecana, ntšamo sentsichamcá ndegombre endmēna; atše ndoñe quetsátsbostero. Atšbe ainanoca juabnənga, Uámana Espíritbeyeca jtsemandánese, chə šmonybəuyana tšabá o ndoñe tšabá tijamama, šmontsatsətsná atše ndoñe stsebosterama. ² Ndegombre, atše puerte ngménaca atšbe entsangbiama, chə Israeloquəngbiama séntsemna y atšbe ainana tša šontsetsetše, chənga Jesucrístbeñe jtsošbuáchiyama ndoñe quemátsboše causa. ³ Tšabá tojtsemnəse, atše stjobenaye jtsebošana cach atše Bəngbe Bətsábeyeca nyetsca tescama castiganá y Crístbentsána

luaroca jtsemnama, atšbe entsanga, chë cach atšcá buiñe bomna entsanga jujabuáchama. ⁴ Chënga mondmëna chë Israeloca entsanga, chë Bëngbe Bëtsabe bocacana entsanga. Bëngbe Bëtsá chënga chabe basengcá tojánabiama y chë tša bëtsá y uamaná cha yomnama chënga tojaninñanyé. Bëngbe Bëtsá ba soye chënga tojanabuayená ndayá cha chëngbiama yojánboše y ndayá chëngbiama jamama, y chë ley chëngbe cucuatšiiñe tojanáboshjona. Chënga monjántatsëmbo ntšamo Bëngbe Bëtsábioye ndegombre jadórana, y chënga mondbomna chë Bëngbe Bëtsabe šbuachenánana: chënga cha játsebacana. ⁵ Chënga mondmëna chë bëngbe tempsca uámana bëts taitangbentsánënga, y Crístnaca mo canye entsacá, mo canye Israeloca entsangbentsacá tojánabo; y cha endmëna Bëngbe Bëtsá, nyetsca soyënguñe mandayá. Nyetsca entsanga nyets tempo cha chamotsatschuaná. Chca chaotsemna.

⁶ Atše ndoñe quetsátichamo, ndayá jamama tojanašebuachenacá ndoñe Bëngbe Bëtsá tonjama ca; er, nyetsca Israeloca entsangbentsënga ndoñe Bëngbe Bëtsabe ndegombre entsanga quemátsmëna. ⁷ Ni nyetsca Abrahámbentsana entsanga, ndoñe chabe ndegombre básenga quemátsmëna; er Bëngbe Bëtsá Abrahámbioye tbojaniana: “Chë ácbentsana entsanga nyë Isaácbentsana mochanjabo ca.” ⁸ Chca entsayana, bëngna ndoñe šontsamna jtsejuabnayana Abrahámbentsana nyetsca entsangbiama mo Bëngbe Bëtsabe basengcá; inyëtšá, nyë chë Bëngbe Bëtsá tbojanšbuachenáyeca Abraham yojánabamna básengbiama cocayé entsemna jtsejuabnayana,

Abrahámbentsana ndegombre entsanga bëtsemnama. ⁹ Er mëntšá endmëna ntšamo Bëngbe Bëtsá tojánayana, Abrahámbioye tbojanšbuachená ora: “Camëntša tempo entsba uata chanjésabo, y Sara canye šešona bochántsebomna ca.”

¹⁰ Pero nyë nyëtšá ndoñe quenátsmëna. Chë Rebecbe uta básatna canye taitá ibnabomna, bëngbe tempsca bëts taitá Isaac. ¹¹⁻¹² Bëngbe Bëtsá, Rebécbioye tbojaniana: “Acbe mayor uaquiñá, acbe ngomënche uaquiñábioye bochanjasérvia ca.” Cha chca tojánayana jinñinñiyama chë básatbentsana canya cha tbojánbocacama, Jacob, y ndoñe chë inye basa, Esaú, chca jamama tempo cha tojanjuabóyeca. Rebécbioye chca tbojaniana chë básata cabá ndonñna ora, y ni canye basa cabá ndocna soye ndama ora. Y chca, ntšamo tojanopasacana, tojanopasá chë básatbentsana canya y ndoñe chë inya chca chaotsemnama Bëngbe Bëtsá tbojanábuayanayeca, y ndoñe ndayá chata tbojanmama. ¹³ Ntšamo Bëngbe Bëtsá chabe uabemana palabrënguñe tojanayancá: “Jacob sënjanbobonshana, y Esaú sënjanáboyënja ca.”

¹⁴ Y asna, ¿ntšamo mochjayana? ¿Bëngbe Bëtsá ndoñe cachcá nyëtscángaftaca endétsemna ca? ¡Ndoñe, ndegombre ndoñe! ¹⁵ Er Bëngbe Bëtsá Moisésbioye tbojaniana:

Atše šochanjóngmia nda chaitsebošabiama, y nda chaitsebošá chanjalastéma ca.

¹⁶ Y chca, Bëngbe Bëtsá canye entšá jabocacayana, ndoñe ndayá chë entšá tojtsebošama o tojamama, ndayá Bëngbe Bëtsá tbojalastemama. ¹⁷ Er Bëngbe Bëtsabe uabemana palabrënguñe, Faraón chë Egiptoca

réybioye cha tbojaniana: “Atše rey tbonjábema, tša bëtscá atšbe obenana yomnama nÿetscanga ácbeñe chayinÿanÿema, y nÿets luarentša entšanga atšbiana chamotatsšëbonama ca.”¹⁸ Y chca, Bëngbe Bëtsá jalastémama nda tojtsebošábioye, y nda tojtsebošábioye jalesénciana chabiana nduauenaná chaotsomñama.

¹⁹ Pero ndánaca tšëngaftanguentšá šuatjatjaye: “Bëngbe Bëtsá chca tojtsamëse, ðntšamo cha nantsobena jayanana canÿe entšá bacna soye tojama ca? ¿Nda nanjobenaye chë ndayá Bëngbe Bëtsá tojtsebošama corente contra jtsemnana?”²⁰ Pero, nÿe entšá quecotsemñecá, ðntšamo catjobenaye tša uamaná comna ca jtsejuabnayana, Bëngbe Bëtsá jatstjanayama ndáyeca canÿe soye chca yojtsama ca? ¿Chë pormana soye chë chca tojamábioye buanjauyana: “¿ndáyeca chca šcojama ca?”²¹ Chë fshantse soyënga pormayá jtsoobenana canÿe fshantsentšana jamana, canÿe matbaja uámana tescama, y inÿajna cada te chaotsoservénama. Cachcá, Bëngbe Bëtsá jtsoobenana jamana ntšamo cha tojtsebošcá, ndayá cha tojama sóyeca.

²² Bëngbe Bëtsá yojáboše jinÿanÿiyama entšángaftaca tbojánatnama, chëngbe bacna soyëngama; y yojáboše cha puerte obená yomnama jinÿanÿiyama. Chíyeca, chënga tša yojanëuantana, chënga chë ndëmuanÿengbiana Bëngbe Bëtsá yochjánayana chëngbe bacna soyëngama castigánënga jtsemnana yojánamca, chë ndëmuanÿenga jtsoapochócama Bëngbe Bëtsá yojsanprontana.²³ Y chánaca yojáboše jinÿanÿiyama cha puerte uamaná y bëtscá yomnama. Cha

tojama, bënga chë ndëmuanÿenga cha šojanalastemá, chabe obenanentšana y uámananentšana chamotsebomnama; y cha tempo chca tojanjuabó bënga uámanënga y bëtscésanga jábiamama.²⁴ Bënga mondmëna chë ndëmuanÿenga Bëngbe Bëtsá chama šojánachembo, inÿengna judío entšanguentšana, y inÿengna ndoñe judiëngbentšana.²⁵ Ntšamo chabe uabemana palabrenguiñe, Oséasbe librësañe Bëngbe Bëtsá tojanayancá:

Entšanga ndoñe átšbenga mondmënënga, chënga “atšbe entšanga ca” chantsébobuatma; y canÿe luarentša entšanga ndoñe sënjánababuanÿeshanënga, chëngna “atšbe bonshánënga ca” chantsébobuatma.

²⁶ Y cach luare ndayentše Bëngbe Bëtsá tojánayana: “Tšëngaftanga atšbe entšanga ndoñe quešmátsmëna ca”, cachentše Bëngbe Bëtsá ainá chënga echanjáuyana “atšbe básenga ca”.

²⁷ Israeloca entšangbiana, Isaías jabuachana tojánayana:

Masque Israeloca entšanga puerte banga chamotsemna, nÿa mo chë mar béjayoca chënÿañe cascajácá, Bëngbe Bëtsá nÿe báseftanga chentšana echanjátsebacaye;

²⁸ er, ndoñe bën y Bëngbe Utabná canÿe y nÿetsca tescama echanjayana, nÿets quem luarentša entšangbiana ndayá chënga tmojamama tšabá o ndoñe tšabá bëtsemnana, y chëngaftaca echanjama ntšamo chaojayancá ca —cha tojánayana.

²⁹ Ntšamo Isaías tojanayancá, Bëngbe Bëtsá Israeloca entšángaftaca ntšamo jamama tojanoyebuambá ora:

Bëngbe Utabná, nyets obenana
 bomná,
 ínÿenga bënga jtsapochócama cha
 tojanalesenciá ora,
 báseftanga bëngbe
 entšanguentšënga ainënga
 chamotsomñama ndoñe
 matënjanmëse,
 bënga mora pochocánënga
 mamojtsemna, mo chë Sodoma
 y Gomorra poblëngoca
 entšangcá ca,
 cha nyetscanga y nyetsca tescama
 tojtsanapochócaye ca.

**Israeloca entšanga y chë
 tšabe noticiënga**

³⁰ Chcasna, mora mëntšá
 mochjayana: ndoñe judiënga tondaye
 monjánama Bëngbe Bëtsabe bominyiñe
 tšábenga jtsemnama, pero cha tojanma
 chënga chabe bominyiñe tšábenga
 chamotsemnama, chënga chábeñe
 imojtsošbuáchiyama. ³¹ Pero, Israeloca
 entšanga imojánboše Bëngbe Bëtsabe
 bominyiñe tšábenga jtsemnama,
 ntšamo chë leyiñe iuayancá jtsamëse;
 pero ndoñe chca tmonjanobená. ³² ¿Y
 ndáyeca chca? Co chë Bëngbe Bëtsabe
 bominyiñe tšábenga jtsemnama,
 chábeñe jtsošbuáchiyëse, chënga
 tondaye monjánama causa chca,
 sinó chca jtsemnama imojánboše
 nye ntšamo leyiñe iuayancá
 jtsamëse. Y chca, chëngna Jesús
 tmojtsanaboté, ntšamo chë Bëngbe
 Bëtsabe uabemana palabrenguiñe chë
 tmojtsanábotengbiama endayancá,
 chëngbiama cha yomna mo chë
 ndëtsbé ndayiñe chënga jtsojestjiamcá
 ca. ³³ Bëngbe Bëtsabe uabemana
 palabrenguiñe cha chca tojánayana:
 Šmochjinÿe, atše sënjama
 Jerusalenentše canÿa
 chaotsemna, y cha endmëna

mo ndëtsbecá ndayentše chënga
 mochjojestje,
 y canÿe peñëscá ndayëše yochjama
 chënga chamotsótsatšama;
 pero nda chábeñe tojtsosbuaché,
 ndocna te nye bonamente
 queochátobatmana ca.

10 ¹ Jesucristbeyeca catšátanga,
 atše nyets ainánaca séntseboše
 y Bëngbe Bëtsá séntseimpadana, cha
 Israeloca entšanga cháuatsebacama.
² Atše sëndétatšëmbo y séntsobena
 chëngbiama jayanama, chënga puerte
 mondboše Bëngbe Bëtsá jaserviama,
 pero ntšamo chënga vojtsësertancá,
 ntšamo Bëngbe Bëtsá jaserviama
 vojtsamnamna, ndoñe quenátsmëna
 ntšamo ndegombre yomncá. ³ Chënga
 ndoñe tonjanësertá ntšamo Bëngbe
 Bëtsá inétsama entšanga chabe
 bominyiñe tšábenga chamotsemnama,
 y cachënga tmojánguango ntšamo
 jamëse jobenayama Bëngbe Bëtsabe
 bominyiñe tšábenga jtsemnama;
 pero ndoñe chca tmonjanobená, chë
 entšanga chabe bominyiñe tšábenga
 chamotsemnama ntšamo Bëngbe Bëtsá
 inetsamcá ainánaca ntjoyëngacñëcá.
⁴ Er Cristo tojama entšanga ndoñe
 chamondëtsama ntšamo leyiñe
 iuayancá, Bëngbe Bëtsabe bominyiñe
 tšábenga jtsemnama, chca, chënga
 chamobenama chabe bominyiñe
 tšábenga jtsemnama, Crístbeñe
 jtsošbuáchiyëse.

⁵ Chë Bëngbe Bëtsabe bominyiñe
 tšábenga jtsemnama bošëngbiama,
 ntšamo leyiñe iuayancá jtsamëse,
 Moisés mëntšá tojánayana, chëngbiama
 tojanábema ora: “Nda tojtsama
 nyetsca mandënga ntšamo leyënguiñe
 endayancá, tšabe vida ehántsebomna,
 nyets tempo chë leyëngaca mandaná
 ca.” ⁶ Mëntšá endmëna ntšamo Bëngbe
 Bëtsabe uabemana palabrenguiñe

iuayana, entsanga chabe bominiñe tšábenga chamotsemnama ntšamo cha inétsamama, Jesucristbeñe jtsošbuáchiyese: “Ndoñe cattsetjanaye: ‘¿Nda celoye yochjátsjua ca?’ (chca endmëna ndayá Cristo quem luaroye chaotsmama); 7o, ‘¿Chë obanënga imomna luaroye yochjátsma ca?’ (chca endmëna ndayá Cristo chë obanënga imomna luarentšana chaotsjuama).” 8 Ntšamo Bëngbe Bëtsabe uabemana palabrënguñe iuayancá mëntšá endmëna:

“Tšëngaftanga paselo šmontsobena ntšamo Bëngbe Bëtsá tojabuayenacá jouenama, tšëngaftanga ya chama palabrëngaca šmojoyebuambá y tšëngaftangbe ainaniñe chama šmojtsejuabná.” Chë buayenánana endmëna ndayá bënga ftsabuayiynacá, y chiñe endayana Jesucristbeñe jtsošbuáchiyama šojtsamna ca. 9 Chë buayenana soyënguñe endayana, Jesús ndegombre Bëngbe Utabná yomna ca aca tcojayanëse, y Jesucristo cháuatayenama Bëngbe Bëtsá tojanmama, nyëts ainánaca tcojtsosbuáchese, Bëngbe Bëtsá cmochjatsbocá ca. 10 Er ainanoca bënga Jesucristbeñe jtsošbuáchiyana y Bëngbe Bëtsá jamana cachabe bominiñe tšábenga chamotsemnama; palabrëngaca bënga jinÿanÿiyana ndegombre Jesucristbeñe imojtsosbuáchema, y Bëngbe Bëtsá bënga játsebacana.

11 Er Bëngbe Bëtsabe uabemana palabrënguñe mëntšá endayana: “Nda Bëngbe Bëtsábeñe tojtsosbuaché, ndocna te nyë bonamente queochátobatmana ca.” 12 Judiënga y ndoñe judiënga atsebácanënga mondmëna cach sóyeca, er canÿe Utabná nyëtscangbe Utabná endmëna, y cha tmojtsotšëmbuanëngbiama,

cha bëtscá jtsamana. 13 Er Bëngbe Bëtsabe uabemana palabrënguñe mëntšá endayana: “Ndanaca Bëngbe Utabná tbojtsotšëmbuanábioye, cha bochanjatsbocá ca.” 14 Pero, ¿ntšamo cha mochjótšëmbona, chábeñe ndoñe tmontsošbuáchese? ¿Y ntšamo chábeñe mochtsošbuáchiye, chabiama jóyebuambayama ndoñe tmonjouenëse? ¿Y ntšamo chabiama mochjouena, chabe buayenana soyënga chënga jáuyanama ndocná tontsemnëse? 15 ¿Y ntšamo chabe buayenánana mochtسابuátambaye, chëngbioye jíchamuama ndocná tontsemnëse? Ntšamo Bëngbe Bëtsabe uabemana palabrënguñe endayancá: “iTša tšabá chë buayenánana abuátambayënga tmojáhshajna ora ca!”

16 Pero nyëtscanga chë tšabe noticiënga ndoñe ntjoyeunayana. Cach Isaías mëntšá tojánayana: “Utabná, ¿nda chë mondabuayiyná soyënguñe yojtsosbuaché ca?” 17 Chcasna, chë tšabe noticiënga jouenëse, entsanga jobenayana Jesucristbeñe jtsošbuáchiyana; y nda Cristbiana tojtsabuayiynase, entsanga chabe buayenánana jouenana.

18 Pero atšë šcotjá: ¿ndegombre nandmëna judiënga chë buayenánana ndoñe tmonjanuena ca? ¡Aíñe, chënga aíñe tmonjanuena! Ntšamo Bëngbe Bëtsabe uabemana palabrënguñe endayancá, chë Bëngbe Bëtsabe buayenana soyëngama oyebuambnayëngbiama:

Chëngbe oyebuambnayana nyëts quem luariñe tojóshjango, y chëngbe palabrënga nyëts luarënguëntša entsangbenache tojuáshana ca.

19 Pero cachiñe šcotjá: ¿Israeloca entsanga chë buayenánana ndoñe tonjanësertá ca? Natsana, Moisés

mëntšá tojánayana, chë ndoñe judiënga Jesucristbeñe tmojtsošbuaché ora, ntšamo chë judiënga mochsanjuabnayama tojanoyebuambá ora:

Atše, Bëngbe Bëtsá, chanjama, ndayá chë ndoñe judiënga chamojashjache soyëngama tšëngaftanga chašmotsiyentšbuašama, chënga chë ndoñe monjamna mo tšëngaftangcá atšbe entšanga.

Atše chca chanjama chëngaftaca, chënga chë tempo Bëngbe Bëtsabe soyëngama ndoñe tonjanësertá ca.

²⁰ Isaiásnaca, Bëngbe Bëtsabiana tojanoyebuambá ora, puerte añémoca tojánayana:

Chë atše ndoñe šmondënguanga, šmonjínýena; y chë atšbiana ndoñe mondënoticiangbioye sënjenonýinýé ca.

²¹ Pero Israeloca entšangbiana mëntšá tojánayana:

Nýets tempo atše tša sënjánama, chënga átšeftaca tšabá tempcá chamotsatsmënama, pero chënga ndoñe chemátanbošena jouenama, y atšbe contra monjëtsemna ca.

Bëngbe Bëtsá, Israeloca entšangbiana tšabe juabna yobomnama tojinýanýé

11 ¹ Y as mora šcotjá: ¿Bëngbe Bëtsá chabe entšanga tojtšanëbaté? ¡Ndoñe, ndegombre ndoñe! Cach atše canýe Israelocá sëndmëna, Abrahámbentsána entšá y Benjamine bëts pamillentsána entšá. ² Bëngbe Bëtsá chabe entšanga ndoñe tonjubaté, chë tempscana tojánabacacanga. Tšëngaftanga

šmondëtatšëmbo ntšamo Bëngbe Bëtsabe uabemana palabrënguine endayancá, Bëngbe Bëtsabe juabna oyebuambnayá Elías, Israeloca entšangbe contra Bëngbe Bëtsábioye cha ibojanatsëtsná ora: ³ “Bëngbe Utabná, acbe juabna oyebuambnayënga tmojtšëbaye y acbiana pormana altarënga tmojtsepochochá; nýe atše vídaca tijoquedá, y chënga montseboše átšnaca jóbama ca.” ⁴ Y mëntšá Bëngbe Bëtsá tbojanjuá: “Atše canýsëfta uaranga boyabásenga atšbiana sënjacuedá, Baal ndoñe tmonjadoranga, ndayá entšanga tmojobopormá y imojtsejuabná canýe dios yomna ca.” ⁵ Mórncaca cachcá entsemna, judiënguentše báseftanga monduájamna Jesucristbeñe ošbuáchiyënga, ndëmuanyënga Bëngbe Bëtsá tojabacacá, cha chëngbiana tšabe juabna bómnyeyca. ⁶ Bëngbe Bëtsá entšanga jabacacayana chëngbiana tšabe juabna bómnyeyca; y ndoñe chca ntjamana ndayá entšanga tmojamama. Er ndayá tmojamama Bëngbe Bëtsá entšanga tojabacacase, cha nanjínýanýiye cha chca inétsama, ndoñe nýe chëngbiana tšabe juabna bómnyeyca.

⁷ ¿Y asna? Israeloca entšanga ndoñe chemátaninýena ntšamo Bëngbe Bëtsabe bominýiñe tšábenga jtsemnana, pero chënguentšënga básefta bocacänëngna aññe tmojanobená. Bëngbe Bëtsá tojanalesenciá chë ínýenga Israeloquënguentšana chabe buayenana soyënga ainaniñe ndoñe chamondóyëngacñama; ⁸ ntšamo Bëngbe Bëtsabe uabemana palabrënguine endayancá: “Bëngbe Bëtsá tojama chënga chabe soyëngama jósertama ndoñe chamondëtsobenama, y méntscoñama chënga ndoñe quemátobena chabe

soyëngama ni jinýana ni josértana, mo nduabínýnënga o nduauenanënga cuaftsemnëngcá ca.”⁹ Davidínaca chëngbiamá mëntšá tojánayana:

Mo chë entsànga canýe fiestentšë oboyejuayënga, chëngbe uayayëngbeyeca nýe ndeolpe ishëchenëngcá,

y mo chë bayëngbiamá uachmaniñe ishëchenëngcá, chënga mal chamopasama chaomama Bëngbe Bëtsá séntseimpadana, mo nda ndëtšbeñe cuaftsojestjá.

Chca Bëngbe Bëtsá chaoma, chëngbe bacna soyëngama; y cha cháuyana chënga puerte castigánënga jtsemnana yojtsamna ca, bacna soyënga tmojama causa;

¹⁰ Bëngbe Bëtsá chaoma ntšamo mochjapásama chënga ndoñe chamondobená jtsetatšëmbuana, y chaoma puerte chamosufrima, nýets tempo padecena soyënguñe jtsiyenëse ca —cha tojánayana.

Bëngbe Bëtsá ndoñe judiënga tojatsebacá

¹¹ As mora šcotjá: ¿Israeloca entsànga Bëngbe Bëtsá ndoñe tmonjanoyeuná ora, cha tojánayana chënga nýetsca tescama castigánënga jtsemnana yojtsamna ca, ndocna inýe soye chëngbiamá ntsemncá? ¿Chëngbiamá yojamna mo chë ndëtšbeñe jojéstjiana y jtëtsbanama ndoñe más ntjobenayancá? ¡Ndoñe, ndegombre ndoñe! Chca ndoñe quenátsmëna. Chënga Bëngbe Bëtsá ndoñe chematanoyeuná causa, ndoñe judiënga tmonjántatšëmbona ndayá bëtsemnana Bëngbe Bëtsábeyeca atsbocaná jtsemnana; y chë causa,

mora, judiënga, ndayá chë ndoñe judiënga Bëngbe Bëtsábentšana tmojoshachiñcá montsíyentsbuaše.

¹² Judiënga bacna soyënga tmojanma causa, inýe entsànga quem luarentšë tmojobená ba tšabe soyënga jtsebmoma. Chë judiënga tmonjanorrebajá causa, chë ndoñe judiënga ba tšabe bendicionënga Bëngbe Bëtsábentšana tmojosháchiñe. Y chca, chë bëtscá judiënga Bëngbe Bëtsá játsebacama, chënga atsebacánënga chamojtsemna ora, más bëtscá tšabe bendicionënga Bëngbe Bëtsábentšana nýetsca entsàngbiamá echántsemna.

¹³ Ntšamo mora chanjayancá, tšëngaftanga ndoñe judiëngbiamá entsemna. Bëngbe Bëtsá šojichmó chabe soyëngama chë ndoñe judiënga jábuayenama; atšë séntsejuabná puerte uámana trabajo stsebmoma ca. ¹⁴ Atšë séntsobátmana, quem trabájoca atšë jobenayana jamama chë cach atšcá buñe bomna entsànguentšënga, ndayá chë ndoñe judiënga Bëngbe Bëtsábentšana tmojoshachiñcá chamotsíyentsbuaše, y chca, ndayá tijamama, Bëngbe Bëtsá chënguentšana báseftanga cháuatsebacama.

¹⁵ Er chë judiënga Bëngbe Bëtsá tojtsanébaté ora, cha tojanma inýe entsànga quem luarentšë cháftaca tempcá tšabá chamotsatsmënama; y chënga cha chamojoyeuná ora, corente tšabá echántsemna, nýa chënga mo obanënga cuabmëncá y cuafsatayanëngcá. ¹⁶ Nda canýe arninýentsana chë natsana tandëse Bëngbe Bëtsabiamá joserviama yojtsemna ca tojayanëse, jtsemnana mo nýetsana chabiamá cuaftsemncá. Canýe betiyentša tbëtjënga Bëngbe Bëtsabiamá yojtsemna ca canýa tojayanëse, nýetsca chë betiyentša

buacuafjéngnaca Bèngbe Bètsabiana jtsemnana.

¹⁷Chè judiènguentşe báseftanga Jesucristbeñe ndoñe montsanoşbuaché ora, tşèngaftanga chë ndoñe judiènga şmonjanobená chábeñe jtsoşbuáchiyana. Y chca, judiènga monjamna mo canye jena olivo betiyentşana entşanga tmojatëtşe buacuafjéngcá, y tşèngaftangna mo tjoca olivo betiyentşa buacuafjénga, chë jena olivo betiyeshiñe jenëfjéngcá. Mora tşèngaftanga Bèngbe Bètsábentşana cachca tşabe soyènga chë judièngaftaca şmontsebmna, mo chë jena buacuafjénga y cachentşa buacuafjénga cach tbëtëjëntşana lempe cuaftsoyèngacañcá. ¹⁸Ndoñe şmattsenábotamnaye, tşèngaftanga Bèngbe Bètsabe tşabe soyènga şmojtsebmnama, chë Jesucristbeñe ndoñe montsanoşbuaché judièngbiana yojamna soyènga. Şmochtsejuabnaye, buacuafjéngna chë tbëtëjéngayeca vida jtsebmnama, y ndoñe tbëtëjénga chë buacuafjéngayeca; cachcá, tşèngaftanga nye Bèngbe Bètsábeyeca chë tşabe soyènga şmojtsebmna.

¹⁹Pero tşèngaftanga şmuatjayana: “Aíñe, pero Bèngbe Bètsá básefta judiènga tojanëbaté, Jesucristbeñe ndoñe montsanoşbuaché causa; chíyeca bènga fsenjanobená mo buacuafjénga betiyiñe jenëfjéngcá chca tşabe bendicionènga Bèngbe Bètsábentşana jóyèngacñana ca.” ²⁰Ndegombre, chènga Jesucristbeñe ndoñe montsanoşbuaché causa, mo buacuetëtşenëfjéngcá tmonjanoqedá, pero Jesucristbeñe şmojtsoşbuáchema, tşèngaftanga şmojoqedá Bèngbe Bètsábentşana tşabe bendicionènga jtsoyèngacañcá. Chcasna, chama ndoñe şmattsenábotamnaye; más tşabana cuedado jtsebmnama. ²¹Er

Bèngbe Bètsá, chë Jesucristbeñe ndoñe montsanoşbuaché judiènga, ndoñe tonjanaperdoná, y chènga chabe entşanga bétsemnamna, monjamna mo cach betiyentşa buacuafjéngcá; tşèngaftanga, chë mo betiyiñe jena buacuafjéngcá şmognènga, cha cach ndoñe quecmochátaperdonaye, chábeñe oşbuáchiyana şmojtşajbanase.

²²Bètscá şmochtsejuabnaye Bèngbe Bètsá puerte tşabia yomnama, pero cha tşatjayá yomnámna şmochtsejuabnaye; tşatjayá endmèna chë bacna soyènga tmojtşamèngaftaca, pero tşèngaftangaftacna puerte tşabia. Cha tşèngaftangaftaca chca echántsemna, tşèngaftanga chca chaşmojtşomerecèñentscuana; pero ndóñesna, Bèngbe Bètsá echanjama tşèngaftángnaca mo buacuetëtşenëfjéngcá chaşmoquedama, chë tşabe bendicionènga Bèngbe Bètsábentşana ntsoyèngacañcá. ²³Y ntşamo mora imojtsejuabnacá chë judiènga tmojatrocá y tmojontşé Jesucristbeñe jtsoşbuáchiyana, chéngnaca cachiñe chë tşabe bendicionènga Bèngbe Bètsábentşana mochánjóyèngacñe, y mochántsemna mo betiyiñe jena buacuafjéngcá, er Bèngbe Bètsá becá obenana endbmna jamama ntşamo chë judiènga tempo imojanbmncá cachiñe chamotsatsbmnama. ²⁴Chcasna, más paselo jtsemnana canye jena olivo betiyentşa buacuatëtşenëfja cach betiyiñe jétsjena, y ndoñe, chë tjoca olivos betiyentşa buacuafja canye jena olivos betiyiñe chaójuama jájena. Cachcá, más paselo jtsemnana chë Jesucristbeñe ndoñe montsanoşbuaché judièngbiana, jóntşana jtsoşbuáchiyana y tşabe bendicionènga Bèngbe Bètsábentşana jóyèngacñana, tşèngaftanga ndoñe judiènga

chë tempo Bëngbe Bëtsá ndoñe
šmonjanábuatmëngbiana.

**Bëngbe Bëtsá nyëtscángaftaca
puerte tsábia endmëna**

²⁵ Jesucristbeyeca catšátanga,
atše séntseboše tsëngaftanga
chašmotsetátšëmbo chë tempo
Bëngbe Bëtsá entšanga ndoñe
tonjaninÿanyé soyëngama. Atše
séntseboše tsëngaftanga quem
soyëngama chašmotsetátšëmbo, chca,
tsëngaftanga ndoñe judiënga chë
judiëngbiana más uámanënga šmomna
ca ndoñe chašmondétsejuabnama.
Ndayá Bëngbe Bëtsá tempo entšanga
ndoñe tonjaninÿanyecá, quem
soye endmëna: Bëngbe Bëtsá
tojalesenciá, nÿe baseftatescama
banga Israeloquënga Bëngbe
Bëtsabe soyënga ainaniñe ndoñe
chamondóyëngacñama; pero chca
echántsemna, chë ndoñe judiënguentše
atsebácanënga jtsamnama imomnënga,
atsebácanënga chamojtsemnëntscuana.
²⁶ Chca chaojopasá ora, nyëtscá
Israelentša entšanga atsebácanënga
mochántsemna; ntšamo Bëngbe
Bëtsabe uabemana palabrenguiñe
endayancá:

Entšangbe atsebacyá Israelocana
echanjabo,
y echanjama nyëtscá
Jacóbëbentšana entšanga ndoñe
más vida chamondétsebmoma,
bacna soyënga jtsamëse ca.

²⁷ Y mëntšá endmëna ntšamo
chëngbiana chjašebuachená:
chënga játsebacana, chëngbe
bacna soyëngama
chajjaperdónaye ora ca —chiñe
endayana.

²⁸ Chë tsábe noticiënga
tmojtsanaboté causa, judiënga Bëngbe
Bëtsabe uayayënga mondmëna,

chca, tsëngaftangbe tsábiana
chaotsemnama. Pero Bëngbe Bëtsá
tojánabacacayeca, chëngnaca
Bëngbe Bëtsabe bonshánënga
mondmëna, er Bëngbe Bëtsá chëngbe
tempca uámana bëtš taitanga
chca tojanašebuachená. ²⁹ Chca
endmëna, er Bëngbe Bëtsá ndocna
te juabna ntjatrócana; nyëtscanga
chabe entšanga chamotsemnama
tojáchembënga, nyëtš tempo cha
echántsababuanÿeshana, y echanjama
chëngbeñe tsábe bendicionënga
chaotsemnama. ³⁰ Tsëngaftanga ndoñe
judiënga tempo ndoñe šmonjánama
ntšamo Bëngbe Bëtsá inabošcá; y
mora, Bëngbe Bëtsá tcmojalastemá,
judiënga Bëngbe Bëtsá ndoñe
tmonjoyeuná causa. ³¹ Cachcá, Bëngbe
Bëtsá tsëngaftanga tcmojalastemama,
judiënga montsemna chë Bëngbe
Bëtsá ndoñe montsobedecënënga,
chca, Bëngbe Bëtsá chëngnaca
cháualastemama. ³² Er Bëngbe Bëtsá
tojinÿanyé, cha ndoñe ntjoyeunayama
juabnéngaca nyëtscanga mandánënga
imomnama, chca, nyëtscanga
jálastemama cha jobeyama.

³³ iNdegombre, Bëngbe Bëtsá
nyëtscangbiana puerte tsábia
endmëna, puerte osertaná y puerte
obiashjachá! Ndocná quenátobena
ínÿenga jábuayenama ndayá Bëngbe
Bëtsá jamama inetsejuabnycá, y
ndocná quenátobena corente
josértana ntšamo cha inetsamcá.
³⁴ Ntšamo Bëngbe Bëtsabe uabemana
palabrenguiñe endayancá:

Ndocná quenátstatšëmbo ntšamo
Bëngbe Bëtsá inetsejuabnycá;
ndocná quenátobena cha
jábuayenama ndayá jamana
ibomnama.

³⁵ Ndocná quenátobena ndayánaca
cha natsana jshatšetayana, chë

tbojatšetabiamá ndebená cha
jatsmënama,
y chë ndebénama ndayánaca
jtoyiyama chabotsemnama ca.
³⁶Er lempe cha tojama, lempe cha
iútabna, y lempe chabiamá yomna.
iNÿetscanga nÿetsca tescama cha
chamotsatschuaná! Chca chaotsemna.

**Ntšamo jtsiyenëse Bëngbe
Bëtsá jtseservénama**

12 ¹Chcasna, Jesucristbeyeca
catsátanga, Bëngbe Bëtsá
bënga ba soye šojalastemáyeca, puerte
cbontsaimpadana, tšëngaftanga
Bëngbe Bëtsá chašmëyana tša
šmojtseboše lempe jamana chábioye
jadórama ca, Bëngbe Bëtsá
jadórama mo ndayá cuafjobacá
y cuafjuatšëmboncá, mo cabá
ainá cuafsomñcá. Šmochjauyana
tšëngaftanga sempre šmochtsentsëna
cha servénana y jtsamëse cha
tšabá bëngaftaca chaotsemnama.
As, chca chašmojtsama ora,
ndegombre oyejuayá Bëngbe Bëtsá
šmochántsebiamnaye. ²Ndoñe
šmattsiyena jtsamëse chë nÿe
quem luarama enójuabnaye entšanga
monduamancá, y šmochjaleséncia
Bëngbe Bëtsá mo tsëm entšangcá
chácmbiamama, tšëngaftangbe
ainana y juabna mo tsëmcá chaomëse.
Chca, tšëngaftanga šmochanjobenaye
jtsejuabnayana y šmochántsetatšëmbo
ntšamo Bëngbe Bëtsá yobošcá:
ndayá tšabá yomna, chë ndayá cha
oyejuayá ibnabema, y ndayá ya ndoñe
yondopodena más tšabá jtsemnama.
³Ndayá Bëngbe Bëtsá atšbiamá tšabá
jtsejuabnayëse šojatšetama, nÿetsca
tšëngaftanga cbochjáuyana, ndocná
cachabiamá chaondëtsjuabná más
uamaná yomna ca, nÿe ntsachetšá
jtšenójuabnayana ibomna nÿetšá.

Más tšabá, cada ona cachabiamá
tšabá chaotsenojuabná, y chca
chaotsenojuabná ntšamo chabe
ošbuáchiyana yomncá, chca, chë
Bëngbe Bëtsá tbojatšetá ošbuáchiyana
chabiamá chaotsetrabájama. ⁴Er,
ntšamo bënga cada ona mondbomna
canÿe cuerpo y chë cuerpiñe ba
soyënga jtsebomnana, y nÿetsca
soyënga ndoñe cach soyama cuerpiñe
ntososervénana, ⁵cachcá bënga
ošbuáchiyënga, masque bëtscanga
imomna, Crístoftaca cánÿiñe mo
canÿacá mondménayeca, bënga
mondmëna mo chabe cuerpo
cuafsemncá, y cada ona cánÿiñe mo
canÿacá nÿetscángaftaca.

⁶Bëngbe Bëtsá tojama bënga cada
ona chamotsebomnama ndoñe cachca
chabe tšetana obenana, ntšamo
Bëngbe Bëtsá cada ona bëngbe
tšabiamá inajuabnycá. Y chabe
juábna bënga jtsóyebuambnayama
jtsobenama Bëngbe Bëtsá tojamëse,
chca mochtsama ntsachetšá chabeñe
bëngbe ošbuáchiyana yomncá.
⁷Ošbuáchiyënga bëtscá jasérviamá
bënga chamotsobenama Bëngbe
Bëtsá tojamëse, chca mochtsama.
Tšabá jtsabuátambayama bënga
chamotsobenama Bëngbe Bëtsá
tojamëse, chca mochtsama. ⁸Inÿenga
jañémuama bënga chamotsobenama
Bëngbe Bëtsá tojamëse, chca šontsamna.
Lempe ntšamo bënga tmobomncá
inÿengbiámna chaotsemnama bënga
jamama chamotsobenama Bëngbe
Bëtsá tojamëse, nÿets ainánaca chca
šontsamna. Amëndayënga jtsemnama
bënga chamotsobenama Bëngbe
Bëtsá tojamëse, šontsamna bëtscá
jamana tšabá jtsamëndayama. Inÿenga
jálastemama bënga chamotsobenama
Bëngbe Bëtsá tojamëse, šontsamna
oyejuayënga chca jamana.

**Ntšamo bēnga Jesucristbeñe
ošbuáchiyēnga jtsamana šojtsamna**

⁹Inya chašmojtsebobonshana ora, nyets ainánaca chca šmochtsama. Ndayá yomna ndoñe tšabe soye šmochtsaboté y chentšana šmochtsojuánañe; šmochtsentšena ntšamo tšabá yomncá jtsamama.

¹⁰Cmontsamna nyetscanga puerte jtsenbobonshánana, Jesucristbeyeca catšátanga quetsomñecá, chē ínýenga bēngbiana más uámanēnga imomna ca jtsejuabnayēse.

¹¹Ndoñe oyēnjayēnga šmattsemna, ndayá bētská Bēngbe Utabnabiana šmochtsetrabájaye; ainaniñe corente añemo jtsebomñese, Bēngbe Utabná sempre šmochtseservena.

¹²Tšēngaftanga Bēngbe Bētsábeñe jtsošbuáchiyēse, chábeñe šmobatmánayeca, puerte oyejuayēnga šmochtsemna; padecena soyēnguiñe chašmojtsachñējuana ora, puerte uantadēnga šmochtsemna, y sempre Bēngbe Bētsáftaca šmochtsencuéntaye.

¹³Bēngbe Bētsabe entšanga opresido bomñēnga šmochjújabuache, y šmochtseprontana tšēngaftangbe yebnentše posada ínýenga júyentšamiama.

¹⁴Bēngbe Bētsá šmochtseimpadana, chē tšēngaftanga chašmosufrima amēngbiana tšabe bendicionēnga cha chaotsamama; aññe, cha šmochjaimpáda tšabe bendicionēnga chēngbiana chaotsamama, bacna soyēnga ndoñe.

¹⁵Oyejuayēnga ínýengaftaca šmochtsemna, chēnga oyejuayēnga chamojtsemna ora; ngmēnaca šmochtsemna, ínýenga ngmēniñe chamojtsemna ora.

¹⁶Šmochtsiyena nyetscanga jtsenēyeunanēse. Nyē cach

tšēngaftanga uámanēnga ndoñe šmattsenobiamnaye, sinó chē nduámanēnga imomñēngaftaca tšabá mándbomñēnga šmochtsemna. Ndoñe šmattsejuabnaye yapa osertánēnga šmomna ca.

¹⁷Inýenga bacá chacmojtsaborlana ora, ndoñe šmattsatēchēnanguaye; corente šmochtsentšena ntšamo nyetsca entšangbiana tšabá yomncá jtsamama. ¹⁸Ntsachetšá šmjobenacá, lempe šmochtsama natjēmbana nyetsca entšāngaftaca jtsiyenama. ¹⁹Atšbe bonshánēnga, ínýenga bacá chacmojtsaborlana ora, ndoñe šmatjama chēnga chē causa chamotsesufrínama, ndayá Bēngbe Bētsá šmochjaleséncia chēnga cháucastigama; er Bēngbe Bētsabe uabemana palabrenguiñe cha tojánayana: “Atše chanjama chēnga chamosufrima, ínýenga chamosufrima tmojama causa; y chēnga chanjácastigaye, ínýengbioye bacá tmojaborlá causa ca.” ²⁰Chca játamamna, mēntšá šmochjama, ntšamo cachánaca tojanayancá:

Acbe uayayá tbojtseshēntsanēse,
saná cochjacaredáda,
y tbojtsajuendase, cochjuáfšiye.
Chca chacojamēse, cochanjama
cha puerte chaotsēuatja ntšamo
tcmojaborlama,
y ainana corente chabotsetšena,
mo chebana iñbēnga chabe
bestšasiñe cuafjacjáca ca.

²¹Ndoñe šmatjaleséncia, ntšamo ndoñe tšabá tontsemncá tšēngaftanga chacmayēñjanama. Chamna, ntšamo tšabá yomncá jtsamēse, chē ndoñe tšabe soye šmochjayēñjaná.

13 ¹Nyetsca entšanga entsamna jtsamana ntšamo chē améndayēnga tmojtsamēndacá, er ndocná obenana ntsebomnana,

Bëngbe Bëtsá ndoñe chca tbonjalesenciase, y nÿe Bëngbe Bëtsá tojama améndayënga obenana chamotsebomnama. ² Chca, chë améndayëngbe contra tmojtsemnëngna, ntšamo chaotsemnana Bëngbe Bëtsá tojayancá contra chënga jtsemnana; y chca contra tmojtsemnëngna, castigánënga mochántsemna; ³ er ntšamo tšabá yomncá amënga, ndoñe quenátamna ndayama chë améndayënga jatebéuatjana, nÿe chë bacna soye amëngna aiñe. Tšëngaftanga šmojtseboše jtsiyenama chë améndayëngbioye ntjatebéuatjácá; chcasna, ntšamo tšabá yomncá šmochtsama, y chë améndayëngna tšabe bomínÿeca mochantsonÿaye ntšamo chašmojtsamcá; ⁴ er chë améndayëngna Bëngbe Bëtsabe trabajo amënga mondmëna, tšëngaftangbe tšabiama. Pero bacna soyënga šmojtsamëсна, cmontsamna jtsiyenana chë améndayënga jtsebëuatjëse, er chënga jacastígama obenana mondbomna, y chca mondbétsama. Chënga, Bëngbe Bëtsabe mándoca jayanana chë bacna soye amënga ndoñe tšabá tmonjama ca, y jamana chënga chamosufrima. ⁵ Chÿeyeca, jtseytana ntšamo chë améndayënga tmojtsichamcá jtsamana, pero ndoñe nÿe chë castigo ndoñe chašmondétsebomnama, ndoñe chca šmontsama causa, sinó chë ainanentša tšabe juabnënga ntšamo tbojtsëtsësnacá joyeunayama yómnayeca. ⁶ Cachca soyëngama, améndayëngbiana impuesto tšëngaftanga jtsatsquécjnyana; er chë améndayënga Bëngbe Bëtsabe oservénënga mondmëna, ntšamo chiñe jtsamama tojtsamncá corente tmojtsentšëna ora.

⁷ Chcasna, tšëngaftanga šmochjáyentšbuachiye ntšamo chënga jtsebomnama tojtsamncá.

Chë crocénana entšanga ayëngacayëngbioye, ndaye impuéstnaca šmochtëbuénaye; chëngna šmochtsarrespetana ntšamo yomncá, y chënga uámanënga chamotsemnana šmochtsejuabnaye.

⁸ Crocénana inÿa jëtsëntšabuáchiyama chacmojtsamnëse, nÿe ntoyiyá ndoñe šmatjoquéda, nÿets tempo ndebëngna; nÿe quem soye sempre šmochtsama: nÿetscanga šmochtsenbobonshana; er nda ndëmua entšábioye tbojtsebobonshana, ya tojama ntšamo leyinë yomandancá.

⁹ Quem mandënga, “acbe shema ínÿaftaca ndoñe cattseíngñaye, inÿa ndoñe catjóba, ndoñe catjatbëba, inÿa tojtsebomna soye ndoñe nÿe acbiama cattseboše”, y chë inÿe mandënga leyinë lempe quem mandiñe entsemna: “Ndëmua entšánaca cochtsebobonshana ntšamo cach aca cuenobobonshancá”.

¹⁰ Nda ndëmua entšábioye tbojtsebobonshana, chábioye ndoñe bacá ntjabórlana; chca, ndánaca jtsebobonshánëse, entšá jamana lempe ntšamo leyinë yomandancá.

¹¹ Chë soyënga cmontsamna jtsamana, er bënga mondéatšëmbo ya chë uámana tempiñe imojtsiyenama, chë mocna ora šojtsamna prontánënga jtsemnana, mo ocnayentšana cuafjofšenangcá, Jesucristo jasérviana jtsentšëñëse. Chca cmontsamna jamana, er chë Bëngbe Bëtsá bënga játsebacama te, mora ya más bécoñe entsemna, ntšamo chë Jesucristbeñe jtsošbuáchiyama tmonjanontsé ora enjamnama. ¹² Mora bënga mondoyena canÿe luarentše bëtscá bacna soyëngaca y ngmenánaca, y chca jtsemnana mo bënga nÿets tempo ibetiñe cuaftsajncá. Pero ya entsobeco chë Bëngbe Bëtsá bënga játsebacama te, mo chë ibetiñe ya jtsopochócama

y binÿniñe ya jontšamcá. Chýeca mochtsajbaná bacna soyënga amana, y mochtsiyena tšabe soyënga jtsamëse, Satanás játsjama y jáyënjanama bënga jtseprontánëse, mo canÿe soldado jenéúyanama y inÿa jáyënjanama ba soyënga tojenocjacá. ¹³Ntšamo šojtsamncá mochtsiyena, ntšamo entšanga ndaye tšabe sóynaca jamama monduamancá, ínÿengbiamá lempe chaotsinÿnëse. Chcasna, ndoñe quešnátamna yapa tmoyënga ntsemnana, ndoñe fiestënguenache ndoñe tšabe soyënga ntsamana, ndoñe bacna soye boyabása o shembásaftaca ntsamana y jenomándama ntsobencá chca soyënga ndoñe ntsamana, nÿetscanga ndoñe cachcá ntsejuabnayama ndoñe ntsamana y ndoñe ínÿenga yapa ntsiyentšbuašana. ¹⁴Chca játamamna, šmochtsiyena jtsamëse ntšamo Bëngbe Utabná Jesucristo endbetsamcá, y ndoñe nÿe šmatjésejuabnaye jtsamana nÿe cach tšëngaftanga tšabá jtsomñama juabnéngaca, ndayá tšëngaftanga chašmotsamama chë juabnénguiñe tojtsemncá.

**Ndoñe šmattsóyebuambnaye
inÿe ošbuáchiyëngbe contra**

14 ¹Chë Jesucristbeñe nÿe batšatema ošbuáchiyënga tšabá šmochjúbuaja, y chëngaftaca ndoñe šmattsenatsësnaye ndayá aíñe o ndoñe jamana yontsamnama. ²Er básefta ošbuáchiyënga corente imotátšëmbo chënga nÿe ndayánaca jasama imobenama, pero chë Jesucristbeñe nÿe batšatema ošbuáchiyëngna, ndocna mëntšena ntesayana, er chënga jtsejuabnayana aíñe jasana canÿe bacna soye nántsemna ca. ³Chë nÿetsca saná sayënga ndoñe chamondëtsejuabná chë inÿe soyënga

ndoñe mondëtseyëngbiamá, chë causa chënga más batšá uámanënga imomna ca; y chë ndaye soyënga ndoñe mondëtseyëngna, chë nÿetsca saná sayëngbe contra ndoñe chamondëtsoyebuambná, er Bëngbe Bëtsá chënga tojúbuaja mo chabe entšangcá. ⁴Tšëngaftanga ndoñe quecmátamna chë ínÿabe oservená ndoñe tšabá tonjama ca jatichámuana. Cachabe nduiño jtsemnana nda yochjayana cha tšabá o ndoñe tšabá tonjamama. Y chë oservená jamana ntšamo tbojtsemncá, er Bëngbe Utabná obenana endbomna cha chca chaotsamama.

⁵Báseftanga mondmëna, chënga jtsejuabnayana canÿe te inÿe tescama más uámana te yomna ca; pero ínÿengna jtsejuabnayana cada te cachcá iuámana ca. Y entsemna ndayá cada ona corente tšabá chaotsetátšëmbo, ntšamo yujuabnacá ndáyeca chca ca. ⁶Nda tojtsejuabná canÿe te inÿe tescama más uámana te yomna ca, chca jamana Bëngbe Utabnábiama jtenójuaboyama. Y nda nÿetsca saná tojtsesá, chca jamana Bëngbe Utabnábiama jtenójuaboyama, er cha Bëngbe Bëtsábioye chë sanama jëtschuayana; y nda tojtsejuabná sananga yomna y ošbuáchiyënga chcana chamotsesama Bëngbe Bëtsá ndoñe yondboše ca, cha chë soyënga ndoñe ntjasana, Bëngbe Utabnábiama jtenójuaboyama, y chánaca Bëngbe Bëtsábioye chë sanama jëtschuayana.

⁷Bënga ošbuáchiyënguentšana ndocná ainá ntsemnana nÿe cachabiamá, ni jóbanana nÿe cachabiamá. ⁸Bënga tmojtсийenëse, Bëngbe Utabnábiama jtsiyenana; y tmojóbanëсна, Bëngbe Utabnábiama jóbanana. Chca, masque ainënga o obanënga, bënga Bëngbe Utabnábënga

jtsemnana. ⁹ Chama Cristo tojanóbana y Bèngbe Bètsá tojanma cha cháuatayenama, cha Bèngbe Utabná chaotsemnana, ainéngbeñe y chë ya tmojóbanéngbeñe chaotsemándama.

¹⁰ As, ¿ndáyeca tséngaftanguentse báseftanga, catsátangbe contra jtsóyebuambnayana, ndayá chénga tmojtsamama? ¿Y ndáyeca ínýenga tséngaftanguentse jtsichámuana, catsátanga ndoñe uámanénga montsemna ca, ndayá chénga tmojtsamama? Er nyetscanga šontsamna Bèngbe Bètsabe delante jashjanguana, ntšamo cada ona tojéftsemcá tsábá o ndoñe tsábá bétsemnana cha cháuyanama.

¹¹ Er Bèngbe Bètsabe uabemana palabrénguine Bèngbe Utabná méntšá tojánayana:

Ndegombre atše ainá sèndétsoñe,
y chíyeca atše šcojurá,
nyetscanga atšbe delante
mochanjshéntsaméntša atše
jadórama,
y nyetscanga šmochanjauyana,
“ndegombre aca Bèngbe Bètsá
condmèna ca”.

¹² Chcasna, cada ona bènga šontsamna Bèngbe Bètsá jauyanana ntšamo tmojamama ndáyeca chca ca.

**Ndoñe šmatjama inýe
ošbuáchiyénga bacna
benachiñe chamótsatšama**

¹³ Chíyeca, ya ndoñe quešnátamna ínýengbe contra jtsóyebuambnayana. Chca játamamna, šmochtsejuabnaye y yejuana šmochtsantješna ndocna te tondaye ntjamana, ndayá chaoma Jesucrístbeyeca acbe catsáta, chaojuabó y bacna soyénga chaoma. ¹⁴ Atše sèndétatšëmbo, mo canýa Bèngbe Utabnáftaca cánýiñe mo canýacá quetsomñecá, ndocna

soye yondmèna, nýe cachabe ponto chaotsemna ndoñe tsábe soye. Pero canýe entšá tojtsejuabná ndayánaca ndoñe tsábe soye yondmèna ca, ni jasama, ni jabojuama, chabiama cocayé chë soye nyets tempo jéftsemnana ndoñe tsábe soye. ¹⁵ Tséngaftanga inýa becá šmojtsatsètsná, inýe soyénga tsábá endmèna jasama ca, y cha tojtsejuabná, chca soyénga jasama ndoñe tsábá yondmèna ca, pero tséngaftanga tša šmojtsatsá causa, cha chca soyénga tojase, y chentšana tbojtsebiona puerte bacna soye tojamama, chca, tséngaftanga jtsinýanýnaya ndoñe šmondoyena jtsamèse chë ínýenga jtsababuánýeshanése. Nýe tséngaftanga inýe soyénga šmétsesayama ndoñe šmatjaleséncia chë soye chaoma inýa, ndabiama Cristo tojanóbana, chë ndoñe ndegombre benachiñe chaoquedama. ¹⁶ Ndoñe šmatjaleséncia ndayá tséngaftanga tsábá šmétsamama, ínýenga ndoñe tsábá tséngaftangbiama chamotsóyebuambnana. Chca šmochanjobenaye, ntšamo šmojtsamcá jtsajbanase, ínýenga ndoñe tsábá tmontsoyebuambná ora. ¹⁷ Bèngbe Bètsabe améndayana bèngbeñe ndoñe quenátsmèna inýe soyénga añe jasana o inýe soyénga ndoñe, canýe soye añe jofsiyana o inýe soye ndoñe. Pero chabe améndayana bèngbeñe añe endmèna jtsamana soyénga ndayama Bèngbe Bètsá tojayana añe tsábá jamama yomna ca, cháftaca tempcá tsábá jtsatsmènana y ainaniñe oyejuayana jtsebomnana; y Uámana Espíritbeyeca bènga jobenayana chca jamana. ¹⁸ Y nda Crísbioye chca tbojtseserverna, jamana Bèngbe Bètsá cháftaca oyejuayá chaotsemnana, y entšangbe bominýiñe tsábía jtsemnana.

¹⁹ Sempre šontsamna tšabe soyënga jtsamana y chë soyëngaca chaopodé jamana nyëtscanga natjëmbana chamotsiyenama, y ndaye sóynaca šmochtsama, ndayá ínÿenga chaújabuache Jesucristbeñe corente jtsošbuáchiyama y ainaniñe bëtsá añemo jtsebmnama. ²⁰ Tšëngaftanga ndaye sanánaca jasama šmobéyeca, ndoñe šmatjama chaotsopochocama ndayá Bëngbe Bëtsá ainaniñe tojamcá. Ndegombre, nyëtsca sananga tšabá jasama endmëna; pero ndayá tšëngaftanga šmojasama, inÿa bacna benachiñe chaótsatšama šmojamëse, chë soye cocayé ndoñe tšabá ntsemnana.

²¹ Tšabá endmëna mëntšena ndoñe ntjasana, vínoye ndoñe ntjofšiyana o ndayánaca ndoñe ntjamana, pero chë soye añe ttojama ora, Jesucristbeyeca canÿe catšata chaojuaboma y bacna soye chaomama tojoservese.

²² Asna, ntšamo tšëngaftanga chë soyëngama ndegombre šmošbuachecá, nyë Bëngbe Bëtsá y tšëngaftangaftaca chaotsemna. Canÿe entšá ndegombre oyejuayá jtsemnana, canÿe soye jamama tšabá yomna ca tojtsejuabnase, y chë soye tojamentšana, ndoñe tšabá chca yonjamna ca juabnënga ainaniñe ndoñe tontsebmñese. ²³ Pero canÿe entšá ndayá tojamentšana tojayana, bacna soye tojama ca chë ndayá tojasama o tojamama, as Bëngbe Bëtsánaca echanjayana cha ndoñe tšabá tonjama ca, er ntšamo tojamcá ndoñe tonjama chë soye añe tšabá yomnama jtsošbuáchiyëse; y ndayánaca chca ora tojtsamëse, chca jamana bacna soye jtsemnana.

Ntšamo ínÿengbiama tšabá tojtsemncá mochtsama, ndoñe nyë bëngbiama

15 ¹ Bënga, chë Jesucristbeñe corente ošbuáchiyënga,

šontsamna chë nyë batšatema ošbuáchiyënga jujabuáchana, chënga bacna soyënga tmojtšama ora, nyë batšá ošbuáchiyana bomna causa; y ndoñe nyë jatsënguayana nyë ndaye soyëngaca yopodena bënga tšabá jtsemnana. ² Cada ona bënga šontsamna jamana ntšamo cach bëngcá Jesucristbeñe ošbuachiyabiama tšabá tojtsemncá, y ndayá cha oyejuayá chaotsemnana tojama soye. Chca šontsamna, cha más bëtscá Jesucristbeñe chaotšošbuáchema, y ainaniñe más añemo chaotsebmnama. ³ Er Cristo, ntšamo tojanmcá cach ndoñe tonjanma nyë cha oyejuayá jtsemnana. Inÿetšá, cháftaca tojanopasá ntšamo Bëngbe Bëtsabe uabemana palabrénguiñe endayancá, mo Cristo Bëngbe Bëtsáftaca cuaftsoyebuambnacá: “Ntšamo entšanga montsichamcá aca joyenguanguama, atše šmontsatsëtsná ca.” ⁴ Er lempe ntšamo tempo Bëngbe Bëtsabe uabemana palabrénguiñe tmojanabemcá, bënga jabaúatambama endmëna. Ndayá bënga chiñe tmojuatsjínÿama, bënga jtsoebenana padecena soyënguiñe tmojtsachñëjuana ora uantadënga jtsemnana, y ainaniñe más añemo jtsebmnama; y chíyeca bënga montsobena, chábeñe jtsošbuáchiyëse, chábeñe jobátmana, ntšamo tojanayancá chaomama. ⁵ Atše, Bëngbe Bëtsá séntseimpadana, nda inétsama bënga padecena soyënguiñe uantadënga chamotsemnana, y nda inétsama bënga ainaniñe más añemo chamotsebmnama, cha chaoma nyëtscanga canÿe juabna chašmotsebmnama, ntšamo Cristo Jesús yojanjuabnacá tšëngaftanga jtsejuabnayëse; ⁶ cha chca chaoma, nyëtsca tšëngaftanga mo cánÿiñe cuaftsemncá, y mo nyëtscanga canÿe

ora cuafjayancá, Bèngbe Bètsá, Bèngbe Utabná Jesucristbe Taitá, puerte bètsá y uamaná yomnama chašmuinñanýema.

Chè ndoñe judièngbiámnaca chë tšabe noticiènga jtsemnana

⁷Nýetscanga oyejuayènga šmochjenofja, ntšamo Crístnaca tšèngaftanga tmojanèbuajcá, chca, entšanga chamuinñanýé Bèngbe Bètsá puerte bètsá y obená yomnama. ⁸Atše séntseboše ndayá jayanana, Cristo tojánabo judiènga jabáserviama ca, chca, jinñanýiyama Bèngbe Bètsá sempre inétsamama ntšamo tojašebuachenacá; tojánabo ntšamo Bèngbe Bètsá bèngbe tempsca uámana bèts taitanga tojanašebuachenacá chaocumplima; ⁹y Bèngbe Bètsá puerte bètsá yomna ca chë ndoñe judièngnaca chamuayanámnaca, cha chènga inétsalastemanama, ntšamo Bèngbe Bètsabe uabemana palabrènguiñe endayancá, y chca tojanocumplí:

Chíyeca, atše chë ndoñe judièngbeñe chaitsemna ora, aca cbochantsatschuanaye, Bèngbe Bètsá;

y jacántase chanjayana aca puerte bètsá y uamaná comna ca.

¹⁰Inýoca mèntšá endayana:

Puerte oyejuayènga chë ndoñe judiènga šmochtsemna, Bèngbe Bètsabe bocacana entšàngaftaca cánýiñe ca.

¹¹Y inýoca mèntšá endayana:

Bèngbe Utabná šmochtsatschuanaye tšèngaftanga ndoñe judiènga, y cha šmochtsatschuanaye nýetsca tšèngaftanga nýets luarènguenache entšanga ca.

¹²Y Isaiásnaca Bèngbe Bètsabe uabemana palabrènguiñe mèntšá tojanábema:

Canýa Isaíbe entsanguentšana echanjabo, y Bèngbe Bètsá chábioye uamaná bochanjábema, nýets luarènguenache entšanga chaotsaméndama, y chènga chábeñe jtsošbuáchiyèse, chábeñe mochantsobátmana tšabe soyènga chèngbiama chaotsamama ca.

¹³Atše, Bèngbe Bètsá séntseimpadana, nda inétsama bènga chábeñe chamotsobátmanama tšabe soyènga bèngbiama chaomama, cha chaoma tšèngaftanga ainaniñe puerte oyejuayènga chašmotsemnana y ainaniñe tšabe ebionana chašmotsebmomnana, chábeñe jtsošbuáchiyèse; y Bèngbe Bètsá chca tšèngaftangbiama chaoma, tšèngaftanga cada te más chábeñe chašmotsobátmanama, chë Uámana Espíritbe obenánaca.

¹⁴Jesucristbeyeca atšbe catsátanga, atše corente sèndétatšëmbo tšèngaftanga puerte tšábenga šmomnana, ndayá cmamnana corente šmotatšëmbugama, y jtsebuayiyayama šmobenámnaca.

¹⁵⁻¹⁶Quem tsbuanáchañe básefta soyèngama sènjuábema, ntšamo šmatjátšjuabnayama atše ntjatauatjca; chca sènjama, básefta soyèngama chašmuatenójuaboma; y chca séntsobena juabemana, er Bèngbe Bètsá tojama atše chaitsebmomna chë uámana trabajo, Cristo jtseeservénana, chë ndoñe judiènga jtsejabuáchanèse. Atše bachnécá séntsoserverna, Cristo stseserverna ora, entšanga tšabe noticièngama jtsebuayiyayèse; atše chca sèndama chë ndoñe judiènga Jesucristbeñe chamotsobuáchemo, y ndayánaca chamotsamama Bèngbe Bètsá oyejuayá chéngaftaca

chaotsemnama, mo chabiama canÿe uatšëmbonacá. Chcánaca atše sëndama, ndoñe judiënga ndegombre Bëngbe Bëtsábenga chamotsemnama, chë Uámana Espíritbeyeca.

¹⁷Chca, atše Cristo Jesúseftaca cánÿiñe mo canÿacá quetsomñecá, ndegombre sëntsobena jtsejuabnayana ntšamo Cristo jasërviana atše sëndamcá, puerte uámana soye yomnama. ¹⁸Atše añemo sëntsebmoma nÿe chë ndayá Cristo átseftaca tojamama jóyebuambayama, ndoñe judiënga Bëngbe Bëtsá chamóyeunama. Chca tonjopasá, ndayá tijayanama y tijamama, ¹⁹chë Bëngbe Bëtsabe obenana jinÿanÿiyama bëts soyëngama, chë chabe obenánaca tojopasá tšabe soyëngama, y chë Uámana Espíritu bëts obenánaca tojama soyëngama. Y chca, Jerusalenocana jabojátšase, nÿetsca luarënguëjana Iliria luaróntsoñe, Cristbe tšabe noticiëngama nÿets luarënguenache entsanga tijabuayená. ²⁰Atše sempre canÿe soye inÿe soyëngama más sënjánboše, y enjamna chë tšabe noticiëngama jábuayenana, entsanga ndocna te Cristbiana oyebuambnayana tmonjanuena luarënguenache; y chca sënjanma, atše ndoñe játamama inÿa tojanbojátšé trabajo, mo ínÿabe bojátšena yebnentše jajebuama cuafjatontšecá. ²¹Ntšamo Bëngbe Bëtsabe uabemana palabrenguñe endayancá, chë tempo Cristbiana ndoñe tmonjanuenëngbiana:

Chë ndëmanÿenga tempo ndocná chabiama tonjanabuayená, chënga tšabá mochanjinÿe ntšamo cha yomnana; y chë ndocna te chabiama tmonjouenënga, chabe soyëngama echanjósertaye ca.

**Pablo yojanjuabná Roma
bëts puebloye jama.**

²²Y nÿa chë causa, atše ndoñe chiyjobená tšëngaftangbioye jana tšëngaftanga jányama, masque ba soye tsjenojuabná choye jama. ²³Pero mora atšbe trabajo quem luarënguñe sënjapochocá y tempscana tšëngaftanga jányama tša sëndánbošeyeca, ²⁴sëntsejuabná mora aíñe chjobenaye choye jama, tšëngaftanga jautsëtsayama, chëjana chaijahnëngo ora, España luaroye chaitšá ora. Y baseftayté tšëngaftangaftaca chjëftsemna, cbochjányama tšëngaftangaftaca oyejuayá; chentšana Diosmanda šmochjuájabuache, y lempe ntšamo chašojtsajabotcá šmochjátšetaye jobenayama Españoloye ayana jtëtóntšama. ²⁵Morna Jerusalenoye chanjá, choca entsanga Bëngbe Bëtsábenga imomnënga jaujabuáchama; ²⁶er Jesucristbeñe ošbuáchiyënga Macedonia y Acaya luarentšënga, tmonjajuabó tšabá yojtsemna crocénana jájubana chë Jerusalenoca entsanga, Bëngbe Bëtsábenga imomnënga y ndbomnëjémënga imomnënga jujabuáchama; y oyejuayënga chca tmonjajuabó, y chca jamana tšabá endmëna, er judiënga tmonjanma, chë Bëngbe Bëtsábiocana tmojanóyëngacñe soyënga ndoñe judiëngnaca chamotsebmomnama; chíyeca ndoñe judiënga entsamna chë Jerusalenoca judiënga ošbuáchiyënga jujabuáchana, ndaye soyënga jatšatayëse, chënga vida jtsebmomnama chamotsobenama. ²⁸Y chca, quem trabajo chaijapochocá ora, y chë ndoñe judiënga ošbuáchiyënga lempe

tmojátbanana chajíáftsayentšbuachiye ora, chanjontsé España y jama, y tšəngaftangbiajana chanjachnəngə tšəngaftanga jáftsanyama, tšəngaftangaftaca baseftaytə jəftsemnama. ²⁹ Atšə corente séntsetatšəmo tšəngaftangbiəye chajá ora, chjášhango y chjama tšəngaftanga bətsćá tšabe bendicionənga Crístbentšana chamotsebomnama, tondaye chacondətsabuáshebenəntscuana.

³⁰ Jesucrístbeyeca catšátanga, Bəngbe Utabná Jesucrístbeñe ošbuáchiyənga quetsomñecá, y bənga bonshánana chamotsebomnama chə Uámana Espírítu inétsamayeca, tšəngaftanga cbontsaimpadana, bətsćá chašmotsentšana Bəngbe Bətsá nyets ainánaca jtseimpadánama, ntšamo atšə səndbetseimpadancá, cha atšə chašotsinyenama. ³¹ Cha šmochtseimpadana chə Judea luaroca ndošbuáchiyənga ndocá chašmondəborlama, y chə Jerusalenoquənga Bəngbe Bətsábənga, tšabá chamóyəngacňama ndayá chənga jujabuáchama chajíáftsayentšbuachiye ora. ³² Y chentšana, y Bəngbe Bətsá chca chaojábəšenəse, atšə chayobená bətsćá oyejuayá tšəngaftangbioca jashjanguana tšəngaftanga jányama, y tšəngaftangaftaca chaitsemna ora, batšá jóchnama chayobená. ³³ Atšə, Bəngbe Bətsá séntseimpadana, nda inétsama bənga ainaniñe tšabe ebionana chamotsebomnama, nyetsca tšəngaftangaftaca chaotsemnama. Chca chaotsemna.

Ubuátmənga jacheuayama

16 ¹ Atšə séntsebošə tšəngaftanga jáuyanana Febe, Jesucrístbeyeca bəngbe uabena, canyə tšabe entšá endmənama; cha

chə Cencrea puebloca enefjuana ošbuáchiyənga endújabuachana. ² Tšabá cha šmochjofja, mo canyə Bəngbe Utabnábia quetsomñecá, ntšamo Bəngbe Bətsabe entsanga entsamncá ínəngaftaca jenofjana. Šmochjuájabuache ntšamo tbojtsajabotćá, er cha banga tonjújabuache; átšbioynaca.

³ Atšbe cuenta Prisca y Aquila šmochjácheuaye, chə átšeftaca tbonjatrabajata, Cristo Jesusbiama oservéniñe. ⁴ Jobanámna bonjanprontana, atšə jatsbocama, ndoñe chašmondóbama. Atšə chama chata séntsatacheuaná; y ndoñe nyə atšə, sinó nyets luarenache enefjuana ndoñe judiənga ošbuachiyəngnaca chca. ⁵ Chə ošbuáchiyənga, chə Bəngbe Bətsá jətschuayama chatbe yebnentšə jénefnama imuamanəngnaca, šmochjácheuaye. Atšbe bonshana Epeneto šmochjachuaye; cha endməna chə natsaná Asia luaroca Jesucrístbeñe jtsošbuáchiyama. ⁶ María šmochjachuaye; cha tšəngaftangbeñe bətsćá tojatrabajá. ⁷ Chə cach atšćá judeocata Andrónico y Junias šmochjácheuaye. Chata canyə ora átšeftaca cárceloye bonjanətáməna, y Jesucristbe ichmónəngbiam chata puerta uámanata bonjamna, y atšbiam más natsana tbojanontšə Jesucrístbeñe jtsošbuáchiyama.

⁸ Ampliato šmochjachuaye, atšbe bonshaná, er atšćá cha Bəngbe Utabnáftaca cányiñe mo canyəcə bondməna. ⁹ Urbano šmochjachuaye, chə bəngaftaca Crístbiam oservéniñe trabajayá; y atšbe bonshana Estáquisnaca šmochjachuaye. ¹⁰ Apeles šmochjachuaye; cha ba soye tonjinyanýé Jesucrístbeñe puerta yošbuáchema; y Aristóbulbe yebnentšəngnaca šmochjácheuaye.

¹¹ Chê cach atscá judeocá Herodión šmochjachuaye, y chë Narcisbe pamillentsana Bëngbe Utabnábeñe ošbuachiyëgnaca. ¹² Trifena y Trifosa šmochjácheuaye; chata Bëngbe Utabnabiana puerte bondëtrabája; y bëngbe bonshaná Pérsidnaca šmochjachuaye; cha bëtscá endëtrabája, Bëngbe Utabnabiana oservéniñe.

¹³ Rufo, chë Bëngbe Utabnabiana uámana trabajayá, šmochjachuaye, y chabe mamánaca; cha mo atšbe mamacá endmëna. ¹⁴ Asíncrito, Flegonte, Hermes, Patrobas y Hermas šmochjácheuaye, y chë ínÿenga Jesucrístebeñe ošbuáchiyënga chëngaftaca inménutanangnaca.

¹⁵ Filólogo y Julia, Nereo y chabe uabena, Olimpas y ñÿetsca Bëngbe Bëtsabe entšanga chëngaftaca inménutanangnaca šmochjácheuaye.

¹⁶ Ñÿetscanga mo Jesucrístbeyeca catšátanga, jtenámochëse, ntšamo cach tšëngaftangbe pamíllanga puerte bonshánánaca šmondetsacheuanaycá. Ñÿets luarenache enefjuana Crístbeñe ošbuáchiyënga cmontsacheuaná.

¹⁷ Jesucrístbeyeca catšátanga, atšë cbontsaimpadana tšabá šmochjuáfšna y cuedado šmochtsebmna chë cánÿenga ínÿengaftaca contra chamotsemnana y ínÿenga Jesucrístebeñe ošbuáchiyana chamotsajbanama inmétsamëngbiana; chëngna, chë tšëngaftanga ndaye šmojóyëngacñe buatëmbana soyëngama contra jtsóyebuambnayana.

¹⁸ Er chca amënga, ndoñe ntsentšénana Cristo Bëngbe Utabná jtseservénana, sínó jtsamana ndayá chähënga tmotsebošcá, ñÿe chähëngbe cuerpama tšabá tojtsemncá; y tšabe y botamana palabrëngaca chë paselo jáingñana yomna entšanga

jáingñana, chëngbe ainaniñe chëngcá chamotsejuabnana. ¹⁹ Ñÿetsca entšanga tmojouena, chë Bëngbe Bëtsabe soyëngama ntšamo ínÿenga tmojabuatambacá, tšëngaftanga corente šmnétsayaunanama, y chíyeca atšë puerte oyejuayá tšëngaftangaftaca séntsemna. Atšë séntseboše, tšëngaftanga tšabá chašmotsetátšëmbo jtsamana ntšamo tšabá yomncá, y ntšamo bacna soyënga jamamna chašmotsemna mo ndoñe cuaftsetatšëmbcá. ²⁰ Y Bëngbe Bëtsá, nda inétsama bënga ainaniñe tšabe ebionana chamotsebmna, ndoñe bën y echanjama tšëngaftanga Satanás chašmoyénjanama, mo cha tšëngaftangbe cucuatšinë cuafjaboshjoncá. Atšë séntseimpadana Bëngbe Utabná Jesús, chaoma tšabe bendicionënga tšëngaftangbeñe chaotsemnana.

²¹ Timoteo, chë átšëftaca trabajayá, tšëngaftanga cmontsacheuaná; y Lucio, Jasón y Sosípater, cach atscá Judeoquënga, chëngnaca tšëngaftanga cmontsacheuaná.

²² Atšnaca Tercio, chë Páblëbe cuenta quem tsbuanácha uabiamnayá, tšëngaftanga cbontsacheuaná, tšëngaftanga y átšnaca Bëngbe Utabnáftaca cánÿiñe mo canÿacá quetsomñecá.

²³ Gayo cmontsacheuaná; atšë Pablo chabe yebnentšë posada séntsebmna, y cha enduamana ñÿetsca chë muentšä ošbuáchiyënga tšabá júbuajana. Erasto, chë quem pueblentšä crocénana bojanýá, tšëngaftanga cmontsacheuaná, y Jesucrístbeyeca bëngbe catšata Cuártënaca.

²⁴ Atšë, Bëngbe Utabná Jesucristo séntseimpadana, cha chaoma tšëngaftangbeñe tšabe bendicionënga chaotsemnana. Chca chaotsemna.

**Quem tsbuanácha
juapochócama, Pablo Bëngbe
Bëtsábioye tbojtanchúá**

²⁵Bënga sempre mochtsinÿanÿnaye Bëngbe Bëtsá puerte uamaná yomnama. Cha endobena jamama tšëngaftanga puerte chašmotsošbuáchema; y chca, cha echanjama ntšamo chë bënga fsëndabuayiná tšabe noticiënguñe yomncá, ntšamo chë Jesucristbe buayenana soyënga yomncá, y ntšamo chë Bëngbe Bëtsá šojinÿanÿé ndegombre soyënga yomncá. Nÿets tempo méntscoñama, Bëngbe Bëtsá chë soyënga entšanga ndoñe tonjinÿanÿé, y chë causa chënga chë

soye ndoñe ntsetatšëmbuana. ²⁶Pero morna, ntšamo Bëngbe Bëtsabe juabna oyebuambnayënga tmojanabemcá, tojama bëtscá entšanga chë ndegombre soyëngama chamotsetatšëmbuama; Bëngbe Bëtsá, chë nÿets tempo vida bomná, tojanmandá entšanga nÿets luarënguenache chë ndegombre soyëngama chamotsetatšëmbuama, chënga chábeñe chamotsošbuáchema y ntšamo cha yobošcá chamotsamama.

²⁷Nÿe canÿe Bëngbe Bëtsá endmëna, y cha nÿets osertánana endbomna. iNÿetscanga chamotsinÿanÿná cha puerte bëtsá y uamaná yomnama, ndayá Jesucristo tojanmama! Chca chaotsemna.